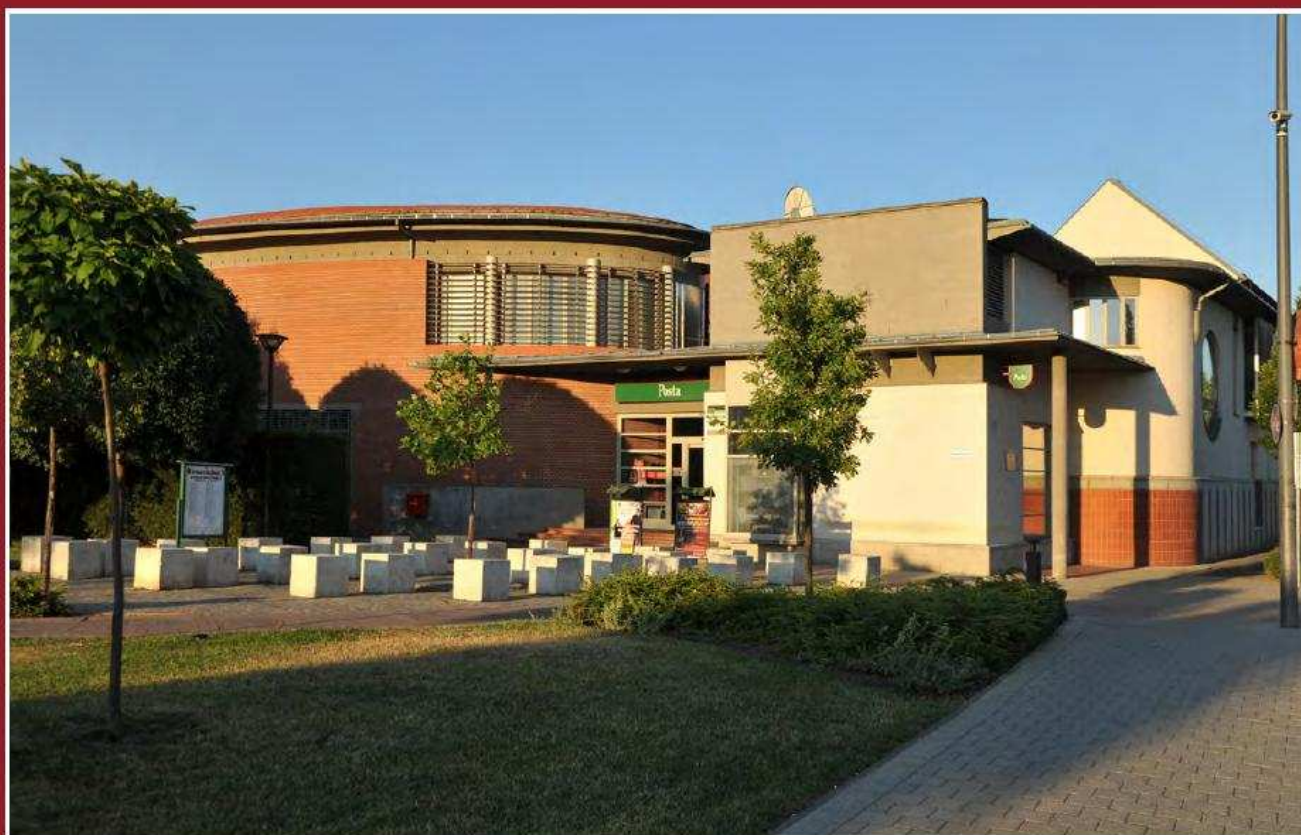


# A gyulai Posta története

**A** posta története az emberiség kultúrtörténetének fontos fejezete. Az igény, a hírek távolba történő eljuttatására legalább olyan régi, mint maga az emberi nyelv.

A módszer, az eszköz, amivel a hírek továbbítása történt, mindig az adott kor technikai fejlettségének függvénye volt. Maga a posta elnevezés, amely az 1200-as években jelent meg, a latin „positum – posita” szóra vezethető vissza. Már Marco Polo is használta a kínai birodalom hírszolgálatának leírásánál, amely az idők folyamán az egész hírszolgálati intézmény megnevezésére szolgált és lassanként minden nemzet nyelvében otthonossá lett.

A posta Gyulán a város legrégebbi intézménye a városi, megyei közgyűlés után. A gyulai postások mindig élenjártak a munkában, megbízhatóságban. Helytálltak futárként a régi világban, ma mindenkihez van egy-két jó szavuk a mai gépies, rohanó világunkban. Nekik is köszönhetjük azt a kicsit különleges érzést, amit akkor tapasztalunk, ha levelünk érkezett. Lássuk hát, hogyan is zajlott a gyulai postások életének eddigi története.





# AZ ELSŐ POSTAÁLLOMÁS ÉS POSTAMESTEREK

■ A török kiűzése után közel száz esztendeig, 1788-ig egész Békés vármegyében, így Gyulán sem működött egyetlen postaállomás sem. Végül a megye vezetésének kitaró jogos kérésére 1788-ban felállították a Félegyháza – Csongrád – Szentés – Gyula – Nagyvárad postavonalat, s így Gyulán is postaállomást szerveztek. Igen nehezen oldódott meg a postaállomás felállítása, a város ugyanis nem tudott, vagy nem akart, erre a célra megfelelő házat biztosítani.

Az első postamester Kostyán Imre volt, aki így vallott munkájáról:

„... A postamesternek kötelessége megteremteni a legjobb feltételeket postájának működéséhez... A postaállomásnak egy olyan önálló épületnek kell lenni, ahol – éjjel és nappal – mindenre felkészülten, minden kéznél lehet...”

Végül hosszú huzavona után – a temesvári főpostahivatal közbelépésére – Kostyán rendelkezésére bocsátották az akkor üresen álló, jegyzői lakásul szolgáló házat a mai Megyeház utcán. Alig két év múlva azonban kötelezték, hogy a hivatalt a városházán működtesse.

Kostyán Imre halála után özvegye, Orbán Rozália vitte tovább a posta ügyeit. 1792-ben férjhez ment Stadl Ferenchez, így ettől kezdve ő lett a postamester. Feltett szándéka volt, hogy megszünteti azt az áldatlan állapotot, hogy a postai szolgálat ellátásához szükséges három alapvető dolog – a hivatali helyiség, a szállítást végző lovak istállója és a telek – három különböző helyen fekszik. Ilyen körülmények között ugyanis csak nagy fáradsággal lehetett a gyorsaságra és a pontosságra vonatkozó követelményeknek eleget tenni. Ezért bérbe kívánta venni a Németgyulán akkor üresen álló katonai szálláshelyet postaállomás céljá-

ra. Stadl azonban olyan rosszul látta el postai feladatait, hogy alig egy évig maradhatott csupán a postánál. Ez idő alatt bérleti igénye nem került elbírálásra.

A következő – megbízott – postamester a vármegye intézkedése nyomán Kálló István lett, a posta tulajdonjoga azonban Orbán Rozália kezében maradt. Kálló pedig az ügyviteli teendők ellátásán kívül nem sokat törődött a posta helyzetével. Időközben Orbán Rozália engedélyt kapott a korábbi igénylés alapján a németgyulai ház bérlésére, így a postaállomás 1793-ban átköltözött az új helyre, a mai Béke sugárútra, a Hétvezér u. torolatával szembe (a posta éppen 100 évig működött itt, mielőtt a Petőfi téri új egyházi bérpalotában helyet nem kapott).

A tulajdonosnő elégedetlen volt kényszerű alkalmazottjával, Kálló Istvánnal is, ám az nem akarta átadni a postamesterséget. Csupán 1796-ban a temesvári főposta határozott felszólítására tette azt meg.

1801-ig ismét a postamesterné látta el a szolgálatot. Ekkor ismét férjhez ment és új férje, Kálló József vezette a postaállomást haláláig. E hosszú idő alatt a legnagyobb rendben folyt a munka város postai ügyei jó kezekben voltak.

1827-ben gazdát cserélt a gyulai postaállomás. Orbán Rozália első házasságából származó gyermekei eladták a postát Blaskovits Józsefnek. Bár az eladást a harmadik házasságból származó Kálló gyerekek megtámadták, nem érték célt.

A magyar nemzeti posta létrejöttéig (1867) a postaállomások magán kezben voltak, elsősorban jövedelemforrást – vagyont – biztosítottak tulajdonosuknak. Mint vagyontárgy a családi örökösödési rend részét képezte. (A Kostyán és Kálló gyerekek a posta eladása körüli perben egyetlen szót sem



Itt működött az első gyulai posta a Megyeház utcában. Két év után a hivatal a Városházára költözött, az épületet (amely az 1950-es években még állt) loistállónak használta a posta.

említettek a postai munkáról, annak fontosságáról, kizárólag arról esett szó, hogy az állomás mennyit ér és ebből kinek mennyi jut.)

Ha valamely család postai munkájával kapcsolatban jelentős kifogás merült fel (pl. a küldemények kifosztása, az ügyfelek megkárosítása, felróható okból jelentős küldeménykésések), a postára vonatkozó királyi rendeletek alapján a felső hatóságok megfoszthatták a postai tevékenység ellátásának jogától a családot. A jog megszerzése pedig szinte azonos volt az anyagi gyarapodással. Sajnos voltak olyan esetek, mikor a postai jog megszerzésére nem igazán tisztességes eszközökkel próbálkoztak.

Gyulán 1835-től Motok Lajos – özvegy Blaskovitsné új férje – felelt a postai tevékenység ellátásáért (adminisztrátor) és Szilágyi Ferenc volt a postalegény.

1841-ben Szilágyi kifosztott néhány csomagot, azonban a kirendelt vizsgálóbiztos és Motok Lajos veréssel és



1/1050

Feladó neve és lakása:  
*Ornicher Illar*  
*Doboz*  
 Utalványozott összeg:

más testi kínzásokkal arra bírták rá Szilágyit és a vizsgálatba bevont csabai postalegényt, hogy önmaguk mellett, hamis vallomással a csabai postamester legidősebb fiát – Omaztát – is keverjék bele a fosztogatásba.

Utóbb az igazságra természetesen fény derült, de az eset kapcsán jól látszik, hogy ha kiderül: a csabai postaállomás bűnös kezekben van, az Omazta családot megfosztják postájuktól, és a vizsgálóbiztos vagy Motok szerezheti meg azt magának.

1827-től a Blaskovits család kezében volt a posta, egészen az önálló magyar nemzeti posta létrejöttéig, sőt egészen 1893-ig. Időközben a fenti eset miatt öngyilkosságot elkövető Motok Lajos után 1842-től Werner Antal látta el a postai munkát (azt nem sikerült megállapítani, hogy ő is férjként jutott-e ehhez a tiszthez).

A szabadságharc idejére függetlené vált a magyar posta is. Igen szigorú szabályok léptek életbe annak érdekében, hogy a posta ne válhasson a hírszerzés eszközévé, ellenben minél

gyorsabban jutassa célba a hivatalos leveleket, rendeleteket. A posta a legszélesebb körű tájékoztatás egyetlen és nélkülözhetetlen eszköze volt.

1849-ben a Békés megyei községeket postai kézbesítési szempontból felosztották a megye területén működő négy postaállomás között. Így a gyulai posta kézbesítette a hivatalos és a magán leveleket a megyei előjáróságnak (beleértve a város környéki uradalmakat is), Magyarygula, Németgyula városának, Doboz községnek, Vári községnek és Kétegyháza községnek.

A szabadságharc bukása után, 1849 végére gyakorlatilag ismét minden magyar postaállomás már, mint osztrák hivatal működött. A gyulai postaállomás magántulajdonban volt ugyan, de az állami posta előírásai szerint és annak ellenőrzése mellett látta el feladatát.

Gyulán az osztrák irányításhoz való átállás személyi változás nélkül ment végbe. Blaskovitsné – mint a többi megyei postamester – lojális személy volt. A szabadságharc ideje alatt sem

hangzott el a munkája, vagy politikai állásfoglalása ellen olyan panasz, ami hivatalvesztést eredményezhetett volna. Leginkább a postához – mint vagyonhoz – való hűség vezette. Az új osztrák postaigazgatás is teljes értékkel fogadta el szolgálatát, és a család birtokában hagyták a postamesterséget. Kinevezésének egyik feltétele a rendhez való hűség volt.

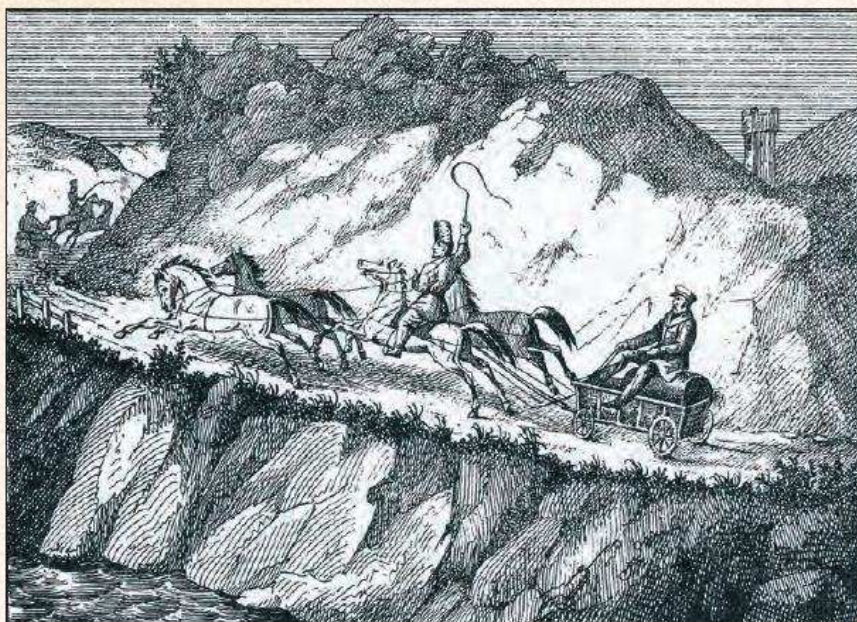
A jogok és kötelességek egy személyben a postamestert illették és teljes anyagi felelősséggel tartozott a postájáért, illetve mindenért, ami ott történt. A postamester csak a királyi kinevezés után viselhette címét és gyakorolhatta tevékenységét. Az osztrák postaigazgatás a postamestereket mentesítette a közmunka alól, ami a postaforgalomban használt loállományra vonatkozott. A postaállomásokat katonai beszállásolásra nem lehetett igénybe venni, a postalegényeket pedig a katonai szolgálat alóli mentesség illette meg.



A németgyulai postakocsi állomás (a Petőfi, mai Hétvezér utca végén, szemben) egykori épülete egy huszadik század eleji képeslapon.



# POSTAUTAK ÉS POSTAJÁRATOK



■ Kezdetben a hivatalos leveleket Békesben is jobbágyok hordták szét a megyében a postautakká tett gáttöltéseken. A más megyébe címzetteket lovaslegények vitték az aradi postára, ahonnan aztán a postavonalakon jutottak el a rendeltetési helyükre. A posta Budáról Félegyháza és Szeged érintésével Aradon át ment Temesvárra, így elkerülte a vármegyét, ezért – különösen télvíz idején – roppant nehezen kapták meg a gyulaiak leveleiket. Postaút nem volt a megyében.

A megye vezetésének kérésére 1788-ban felállították a Félegyháza – Csongrád – Szentes – Gyula – Nagyvárad postavonalat (ekkor jött létre a gyulai postaállomás.) A kijelölt postautak jelentősége egyebek mellett abban is állt, hogy azon, és csak azon közlekedett a postafutár és a postakocsi. A postát vivő lovaslegény a postaútról csak veszély esetén térhetett le.

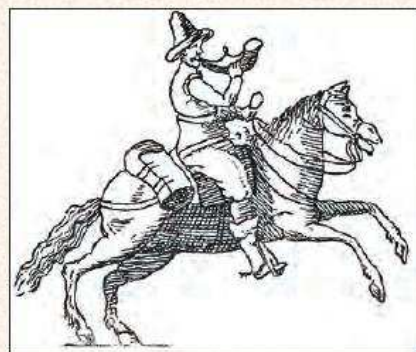
Tulajdonképpen a postával egyidős a külső segítség nyújtásának kötelezettsége. A postavonalaként használt utak karbantartása a vármegyék feladata volt. Felelősséggel tartoztak minden

olyan akadály elhárításáért, ami a posta járását megakadályozhatta.

A másik kötelezettség minden alattvalóra vonatkozott: segítséget kellett nyújtani a postát vivő legényeknek, hogy minden körülmények között elérhessék céljukat. (A posta kiváltságaihoz tartozó lehetőség közül a lovakkal való kisegítést igen gyakran igényelték a postamesterek.)

A postaút Gyulán keresztül vonuló szakaszát (Kapus híd – Városház u. – Harruckern tér – Megyeház u. – Kosuth u.) még 1797-ben kikövezték, majd 1810-ben a többi útjavító munkálatokat megelőzve, hogy a postaút ne-hogy járhatatlan legyen, a kövezést felújították, 1840-ben pedig szilárdabb makadám rendszer szerinti burkolatot kapott.

Rendszeres karbantartást igényeltek a város környéki gátak is (Veszei töltéstől a Bárdos hídig, a Remeteházi gát, illetve már a város területén a Bárdos hídtól a Kapus hídig húzódó gát), melyek szintén a posta útjai voltak. Az esős esztendők a gáttöltéseket rendszeresen elmosták és állandó küzde-



lem folyt az utakat borító sártenger ellen is. Minden igyekezet ellenére sem lehetett a posta pontosságát biztosítani azokon az utakon, melyek sűrűn járhatatlanná váltak.

A vármegye azonban mindent megtett annak érdekében, hogy területén a postautak járhatóak legyenek.

1852-ben a postaút legkritikusabb szakasza Csabától Gyulán át a Fekete körösig húzódott. Állapotának javítása fontosságban megelőzött minden egyebet – még a mezőgazdasági munkák dandárját is. A teljes szakasz rendbehozatalára összesen 450 ember 6 napi munkájára volt szükség.

A rendszeres karbantartásnak köszönhetően azonban Gyula és Csaba között általában jobbak voltak a közlekedési viszonyok, mint a megye többi útjain.

A Gyulán keresztülhaladó postaút két végponton, Orosházán és Nagyváradon kapcsolódott azokhoz a postautakhoz, amiken keresztül a megyeszékhelyről küldött levelek távolabbi céljukhoz jutottak. 1850-ben még a menetek számát tekintve sem történt változás a kezdetekhez képest: a gyulai posta Pest felé indult vasárnap és szerdán, Nagyvárad felé hétfőn és csütörtökön. A megyefőnökség már ekkor kérte, hogy a megyeszékhely, Gyula, naponta közlekedő postajáráttal legyen összekötve Nagyváraddal. A válasz azonban elutasító volt. Két évvel később a megismételt kérés még mindig elutasításra talált.



1858-ban azonban két jelentős változás is történt: megnyílt a Szolnok – Csaba - Arad vasútvonal és megindult a postakocsi járat Szeged – Gyula között. Mindkét esemény igen kedvező hatást gyakorolt a postaforgalomra.

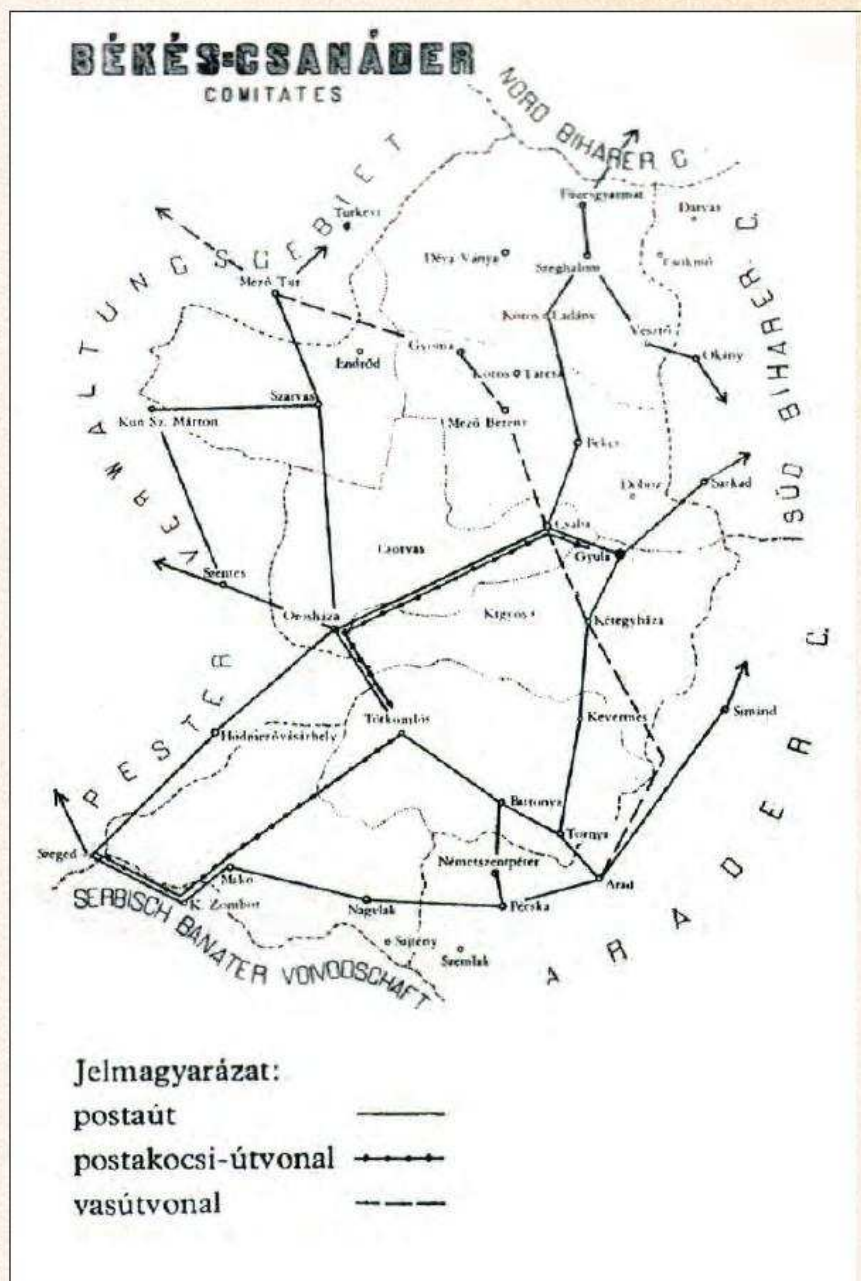
A vasút megnyitásával a korábbihoz képest összehasonlíthatatlanul jobb lett a postaforgalom minősége is. Korábban az ország távoli vidékeiről a küldemények rendszerint késve – néha 2-3 postamenet anyagát összegyűjtve - érkeztek.

A postakocsi járat megindulásának előzménye Gyula 1857-ben tett beadványa, melyben a Szeged - Nagyvárad közötti kocsiposta közlekedést kívánta a város „kieszközölni”. A járat a kértnél rövidebb lett ugyan – elsősorban az utak minőségére való hivatkozással – mégis meghozta a kívánt eredményt a postaforgalomban. A lovasposták ugyanis csak 5 font (< 3 kg) súlyig terjedő küldeményeket szállítottak. Ha valaki ennél nagyobb súlyú küldeményt kívánt feladni, akkor azt több kisebb csomagban adta át a postának, vagy pedig valakivel beküldte a legközelebbi kocsiposta állomásra (Nagyváradra, Szegedre, vagy Temesvárra).

Az újonnan induló postakocsi könnyű fajtájú, 4 kerekű, egyfogatos jármű volt, mely a leveleken kívül pénzt és csomagokat is szállított 10 font súlyhatárig. A járáttal kalauz nem utazott.

A gyulai megyevezetés örült, de persze nem nyugodhatott: a fejlődés után további fejlődést akart. Alig fél évvel a postakocsi megindulása után újabb javaslatlalt élt: kívánatosnak tartották a fennálló kocsi helyett egy utasokat is szállító postakocsi járat beindítását. Az indoklás egyik része az volt, hogy mindennap szeretne valaki Szolnok, vagy Szeged felé utazni, illetve a vasúti továbbjutás lehetőségéhez jutni. A másik – a végül is kedvező elbírálást jelentősebben befolyásoló – érv, hogy a személyszállítás bevezetése komoly bevételt jelentene a kincstár számára.

A kérés teljesítése után elmondható, hogy Békés vármegye területén is biztosítani tudta a posta mindazokat a szolgáltatásokat, amelyekre abban a korban egyáltalán lehetősége volt.



Békés-Csanád megye postautvonalai hálózata 1858-ban.

A vasút üzemének megkezdésétől naponta két postajarat indult Gyula és Csaba között, mely a leveleken kívül pénzt és érték küldeményeket is szállíthatott. A gyulai postamester lehetőséget kapott arra, hogy saját költségen utasokat is szállíthat ezeken a járatokon.

A vasúti menetrendhez igazodva a Gyula – Csaba közti postakocsi közlekedési rend így alakult:

**Nappali posta:**

- Gyuláról indul reggel 8 órakor
- Csabára érkezik délelőtt 9 óra 45-kor
- Csabáról indul délután 3 óra 30-kor
- Gyulára érkezik délután 5 óra 15-kor

**Éjszakai posta:**

- Gyuláról indul este 7 órakor
- Csabára érkezik este 8 óra 45-kor
- Csabáról indul hajnali 4 órakor
- Gyulára érkezik hajnali 5 óra 45-kor.

(Gyula és Csaba között a vasút csak 1870-ben nyílt meg.)



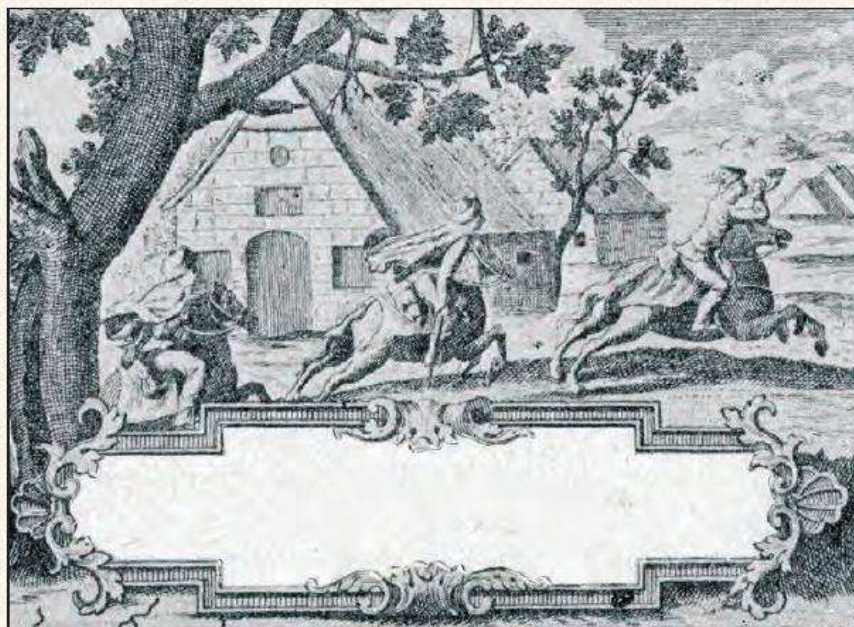
# BIZTONSÁG A BETYÁRVILÁGBAN

■ A szabadságharc leverését követően az addig sem túl jó közbiztonság Békés megyében tovább romlott (a betyárvilág ehhez jelentős mértékben hozzájárult). Növekedett a vagyon elleni bűncselekmények száma, amelyek között jelen voltak a posta kárára elkövetett bűnesetek is.

Ezért az osztrák postaigazgatás a postajáratok mellé katonai őrsgéget rendelt ki, a pénzszállítmányokat megerősített őrsgé kísérette. A kíséretet minisztériumi rendeletben meghatározott díjazás illette meg. A kiegyezéshez közelítő időszakban a posta számára kedvezőtlenül hatott az a változás, mely szerint megszűnt az osztrák csendőrség, és helyette nem volt olyan karhatalmi szervezet, mely a postai szállítmányok fegyveres kíséretét biztosíthatta volna.

A Helytartótanács 1862-ben úgy intézkedett, hogy a megyei pandúrokat, illetve szükség esetén polgári kíséretet alkalmazzanak a posta megvédésére. A nagyváradai postaigazgatóság ennek hatására felvette a kapcsolatot a megye vezetésével. Megjelölte azokat a helyeket – köztük a Gyula – Csaba közötti részt is –, ahol a közbiztonság a leggyengébb és emiatt kíséretet kért a postajáratokhoz. A kíséretet vagy menetrend szerint rendszeresen, vagy a postamester külön kérése alapján kellett biztosítani.

Az elővigyázatosságnak köszönhetően nem is történt jelentős támadás a környéken a posta rovására. Ennek hatására – elsősorban a költségek csökkentése érdekében a Nagyváradai Postaigazgatóság felhatalmazta a postamestereket, hogy csak akkor kötelesek kíséretet kérni a postamenetek mellé, ha a szállított pénzösszeg meghaladja a 2000 forintot. A postamesterek azonban másként látták a helyzetet, mint feletteseik, ugyanis a járatok a hajnali és késő esti órákban – tehát a legveszélyesebb időszakokban – közle-



kedtek, ezért a védőkíséret kiterjesztését tartották indokoltnak.

A megoldást 1864-ben találták meg, amikor rendeletben engedélyt adtak a postának fegyvertartási engedélyek kiadására. Így magukat a posta alkalmazottait – postamestereket, lovaslegényeket, futárokat, postakocsiosokat – látták el szolgálati fegyverrel.







Mint ismeretes Magyarország 2 évvel megelőzhetette volna Ausztriát a bélyeg-kibocsátásban (Than Mór első magyar bélyeg terve 1848-ban), ha a szabadságharc eseményei miatt a bankjegy nyomdának, mely a bélyeget előállította volna, nem kellett volna oly sokszor költöznie. Így magyar bélyeg helyett 1850-ben osztrák bélyegek kerültek Magyarországon forgalomba.

Gyulán 1850. június 10-én értesültek hivatalosan a postabélyeg használatának bevezetéséről, valamint az ezzel egy időben bevezetett új levéldíjakról.

A rendelet ekkor már beszél ajánlási díjról, tisztázza a tértivevény fogalmát és használatát, előírja a feladáskori bérmentesítési kötelezettséget. Részletesen ismerteti a levéljegyek (bélye-

gek) eladásával, használatával kapcsolatos tudnivalókat és sok egyéb olyan szabályt, amelyek még ma is megtalálhatóak a postadíjszabásban (tudakozódás, kedvezményes díjú küldemény, bérmentetlenségi pótdíj, stb).

Az 1850-es évek elején - bár igen élénk volt a lakosság levelezési kedve és a posták szolgáltatásai a kor viszonylatában igen jók voltak - a postai forgalom mégis csökkent. Ismét politikai okok keresendők a háttérben, és ismét a levéltitkot nem tisztelő, gyakran osztrák hatóságok álltak a háttérben. A forgalom csökkenés azonban érzékenyen érintette a kincstárt is. A posta mellőzésével történő levélszállítások felszámolására tehát mindent elkövetett az osztrák vezetés.

Gyulára 1851-ben érkezett a rendelkezés, mely felszólította a megyefőnököt, hogy a területen működő magán gyorskocsi vállalkozások tulajdonosaival ismertessék a levélszállítás magánszemélyekre vonatkozó tilalmát és a rendelkezésbe nem tartásának következményeit.

Természetesen csak a politikai nyugalom fokozatos helyreállása hozta meg lassan a kívánt eredményt és kezdett ismét biztos megélhetést biztosítani a postamesterek számára.

1867-ben a kiegyezést követően a magyarországi postaszolgálat önállóvá vált, és Magyar Királyi Posta néven kezdte meg független működését.



Az első magyar bélyegtervezet, 1848. július 3-án tervezte Than Mór festőművész.



illeték bélyegek, 19. század vége

Magyar postatakarekpénztár.

MAGYAR POSTATAKAREKPÉNZTÁR

BUDAPESTEN

BETÉTKÖNYV



# A PETŐFI TÉRI POSTAÉPÜLETRŐL



■ Gyula városában a postaforgalom 107 éven át (1893-tól 2000-ig) a mai Petőfi téren álló épületben bonyolódott le. Eredetileg római katolikus bérháznak épült 1892. augusztus 16-tól 1893. július 31-ig.

Az egyháztanács gazdasági szakosztálya 1889. november 3-i értekezletén indítványozta, hogy a Templom téren álló rozzant, lakhatatlanná vált bérházat újból meg kell építeni, a következő irányelvekkel: az épület a hitközség vallásos nevelési céljainak jövedelmét biztosítja majd, a bérház pénze csak római katolikus szellemű nevelési célra fordítható, a felhasználáshoz az egyháztanács és a főpásztor együttes beleegyezése szükséges.

A nemes cél jóváhagyása után az engedélyek megszerzése, a pénz előteremtése és a telekvásárlás következett, amely 1891 elejéig tartott. A telek na-

gyobbítására a szomszédos főjegyzői lakás (rövid ideig itt működött a legelső postaállomás) kertjéből 166 négyzetméter területet vásárolt meg a katolikus egyházzal.

A tervpályázatokat az 1891. március 8-ai egyháztanácsi ülésen bírálták el, 300 Ft pályadíjat tűztek ki a legjobb tervért. Összesen hat pályázat érkezett a kiírásra: a budapesti Szilágyi Józsefé, a bécsi Hubacsek építészé, az aradi Ursits Lipót és fiáé, a gyulai Scher Konrádé, az aradi Halmai Andoré és a budapesti Czigler Győző műegyetemi tanaré.

Az egyházi építési bizottság és az Államépítészeti Hivatal főmérnöke vizsgálta felül a beérkezett terveket. Legjobbnek a bécsi építész tervét találták. Másodikként ítélték Scher Konrád gyulai építőmester munkáját, aki földszintes és emeletes épület tervet is benyújtott. Végül a bizottság a gyulai építész tervét fogadta el.

A kiviteli szerződést 1892. július 28-án Ursits Lipót és fia aradi építészekkel kötötték meg 48 ezer Ft tervezett építési költséggel.

A végleges kiviteli terv, amely már figyelembe vette az új épületbe bérlőnek jelentkezett honvédség és posta kívánalmait is, az elfogadott pályamű alapján Ursitsék átdolgozásában készült el.

1892. augusztus 6-án megtörtént az épület „kitűzése”, majd 16-án elkezdődött az építkezés. Az ünnepélyes alapkövetéssel 1892. szeptember 9-én volt dr. Slauch Lőrinc nagyváradi megyéspüspök jelenlétében. Az alapkö az épület északnyugati sarkánál került elhelyezésre.

Az építkezés műszaki felügyelője Haviár Lajos, az Államépítészeti Hivatal vezetője volt. Az épület – a szerződésben foglaltaknak megfelelően – még azon év október 31-re tető alá



került. Következő év tavaszától folytatódtak a munkálatok, majd eredeti határidő szerint 1893. július 31-re be is fejeződött az építkezés.

A kész ingatlant az 1893. augusztus 28-29-én megtartott felülvizsgálat után az egyház átvette a kivitelezőtől. Az építkezés teljes költsége 48.578 Ft volt.

Még ebben az évben, október elején szinte az egész házat bérbe adta az egyház. Az emeletet (21 szoba, 1 pénztár, 2 előszoba) a Magyar Királyi Honvédparancsnokság bérelte ki irodáknak, évi 1.572 Ft-ért. A földszint keleti szárnyát a szárazkapu bejáratig a Magyar Királyi Posta bérelte 700 Ft éves díjért. Itt volt a postahivatal és a főnöki lakás is. Az új helyre költöző Postát boldogfalvi Czöbel Károly (1858 – 1924) posta és táviráda főfelügyelő irányította, aki 30 évig szolgált itt.

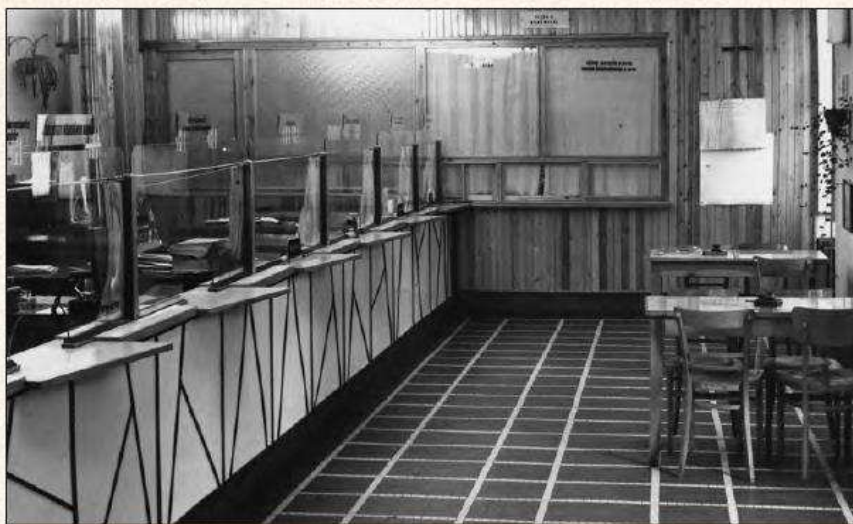
Az épület Templom téri szárnyában a földszinten öt üzlet nyílt:

1. Gubicza Károly Cukrászdája, (kiköltözéskor a postavezető és előadók irodája)
2. Nádor Mór Kalaposüzlete (kiköltözéskor csomagfelvétel)
3. Multas Adolf női divatterme (kiköltözéskor hírlapiroda és a hírlapkiosztás fele)
4. Szegedi Gábor Hentesboltja (kiköltözéskor a hírlapkiosztás másik fele)
5. Löffner Zsófia fűszerboltja (a posta kiköltözése után még évekig az egykori Hungarotel Rt sarki irodája volt itt).

Minden boltnak kétszárnyú üvegezett ajtaja-kirakata és acél görredőnye volt.

#### **Az épület építészeti leírása:**

„L” alaprajzú, kétszintes épület, késő barokk stílusban. Tervezte: Scher Konrád, emeletésre átdolgozta Ursits Lipót, aki tiszteletben tartotta a tervező homlokzati elképzelését. A Petőfi téri szárny 13 tengelyes, a Harruckern téri szárny 12. Mindkét szárny a végein 2-2 tengelyes kiskiülésű rizalittal, kváderutánnal díszítéssel. Az ablakok egyenes záródásúak, az emeleten törtvonalú és egyenes szemöldökpárkánnyal ellátva, vakolt



**A Petőfi téri posta terme 1987-ben**

*falkertben. A két szint választóvonalán övpárkány fut végig. A földszinten vakolt falkerettel, záróköves díszítéssel és könyöklőpárkánnyal látták el az ablakokat. A Petőfi téri szárny középvonalában két szárnyú zárt kapu helyezkedik el. Az épület mindkét szárnyának homlokzata Scher Konrád stílusában épült. A ma is szép ház több mint 100 év után is az alkotók lelkiismeretes munkáját dicséri.*

A postai és távközlési szolgáltatások bővülésével és a növekvő ügyféligényekkel párhuzamosan a meglévő szolgáltatóhely egyre kisebbnek bizonyult.

1928-ban már felmerült az igény új postaépület megépítésére, lévén, hogy a meglévő szűkös, nem felel meg a kor igények és a technikai fejlesztéseknek. Ez az igény azonban igen sokáig nem került orvoslásra.

1935-ben került a téma újra napirendre a közgyűlésben, amikor is „a képviselőtestület a postaház felépítését felette sürgősnek tartja, mert a gyulai m.kir. postahivatal elhelyezése egyáltalán nem felel meg a közérdek kívánalmainak, – közérdek szempontjából nagyon kívánatos lenne a telefon vezetékek kábelbe fektetése is, ami mindaddig nem történhet meg, míg a postahivatal bérházban van elhelyezve. A telefonhálózat további bővítése sem odázható, mert a postahivatal már új

előfizetőt felvenni nem tud s így a postaház felépítése sokáig nem késhet.” (Részlet a közgyűlés jegyzőkönyvéből – BML Gyula város polgármestere V.B.171/58 kgy. jkv. 1935.)

Azonban a Posta részéről megfelelő anyagi fedezet hiányában késett...

Igy 1940-ben a képviselőtestület megszavazta, hogy a tulajdonában lévő Jókai u. 14. sz. alatti telket ellenszolgáltatás nélkül átengedi a Magyar Királyi Kincstár tulajdonába, azzal, hogy ott új postát építsen.

A képviselőtestület és a Magyar Királyi Postavezérgazgatóság között 1941. július 8-án kötött meg az ajándékozási szerződés és született végleges megállapodás, mely szerint Gyula városa a telket tehermentesen, építésre alkalmasan a Posta rendelkezésére adja azzal a megkötéssel, hogy a másik fél 1944. december 31-ig ott új postaházat épít.

Azonban ez idő tájt, mint annyi minden más szép tervbe, a II. világháború ebbe is beleszólt, megvalósítására már nem került sor.

A katolikus bérházban működő postaépület (akkor Mussolini tér 1.sz.) alatti pincerendszerben azonban 1941-ben 60 fő befogadására alkalmas szükségóvohely kialakítására kötelezték az épület tulajdonosát.

A háború után az új posta megépítése hosszú ideig nem került újra na-



pirendre sem a város, sem a Magyar Posta részéről, tekintve, hogy 1949-52 között az államosítás keretében a katolikus bérház teljes területe a Posta használatába került. Másik épület-szárnyba (az egykori üzletsor helyére, a templom felőli oldalra) költöztették a főnöki irodát, a csomagfelvételt, a hírlapszolgálatot, több, tágasabb helyiséget kapott a távközlési rész – telefonközpont, táviráda, műszak. Az épület emeletén szolgálati lakásokat, vendégszobákat alakítottak ki, még tágas kultúrteremnek is maradt helyiség.

Ezzel az intézkedéssel hosszú időre megoldódott a postahivatal elhelyezése a „közérdek kívánalmai” szerint...

Az 1990-es években ismét napirendre került a városban, hogy a posta kicsi, korszerűtlen, nem méltó egy jelentős idegenforgalmat bonyolító patinás

városához. A postahivatal ekkor már 100 fő fölötti létszámmal, egyre növekvő forgalommal és szélesedő szolgáltatási palettával dolgozott. A belső igény is igen nagy volt arra, hogy kulturált munkakörülmények között folyhasson a munka.

A posta dolgozói közül Kovács István kézbesítő egyúttal a képviselőtestület választott tagja és a helyi kollektíva szakszervezeti vezetője is volt. Ő karolta fel elsőként a fenti gondolatot. Mindkét fronton – a városi testületben, illetve a posta felső vezetésénél – elkötelezetten harcolt azért, hogy az egyébként valós igényt kielégíttesse. Többször összehozta a városatyákat a postai vezetőkkel különböző rendezvényeken, hogy új posta építése témában közös hangot találjanak. A posta vezetője is minden szakmai fórumon

hangot adott annak, hogy a jelenlegi helyen a posta működése kulturálatlan, nem biztonságos, idejét múlt, nem fejleszthető, stb.

1997-ben végül a posta és a város érdekmében tárgyalni kezdett egymással, melynek eredményeként megszületett a megállapodás – régi elgondolás új köntösben -, az önkormányzat teltet biztosít a postai beruházáshoz, egy korszerű, minden igényt kielégítő és a jövőbe mutató új postaépület megépítéséhez. Pályázatás, közbeszerzési eljárások, építkezés következett, végül 2000. október 22-én új épületbe költözött a Gyula 1. sz. posta.

A régi Petőfi téri házat pedig a rendszerváltozás utáni kárpótlási eljárások keretében visszakapta a Katolikus Egyház.



Az épület napjainkban

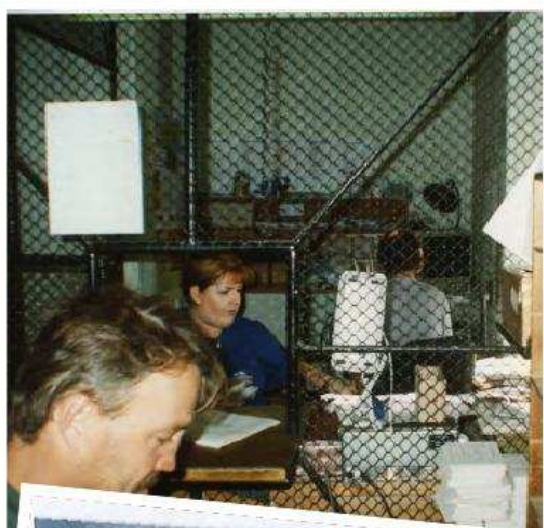


















# AZ ÚJ GYULA 1-ES POSTA



Az új, 2000-ben átadott postaépület hasznos alapterülete 1814,46 m<sup>2</sup>, 2000-ben Németh Mária vezetésével 94-en dolgoztak itt. Az épület tervezője Patartics Zorán pécsi építész, 2002-ben Gyula 1. posta tervezői munkájáért „Pro Architectura” díj elismerésben részesült.

■ Az épület építészeti jellemzői:  
„A posta épülete Gyula belvárosában, a 44-es főút mellett helyezkedik el a város főterén. Csomóponti elhelyezkedése öt utca találkozásánál összpontosul: a Szt. István utca, Vértanúk útja, Városház utca, Damjanich utca, Karácsony János utca csomópontot zárja le. Kiegyensúlyozottan foglalja el helyét a kisvárosi környezetben. Objektumszerűsége adja meg a biztos szervezési alapot, amely által a különböző karakterű kisvárosi térfalak itt találkozhatnak.

Az ügyfélforgalmi teret rejtő tömb elliptikus formája jelkép: a közösség felé tett gesztus, amely a kommunikáció szabadságát adja.

A kisebb forgalmú csomagfeladói és más ügyintézői terek lapostetős épü-

lettömegei szintén az ellipszis elsődlegességét hangsúlyozzák.

A lapos tetős általános szintből - az ügyfélforgalmi téren túl - csak két további, már a városi látképarányhoz igazodó „épületszerű” nyeregtetős tömb emelkedik ki.

Ezek a felső szinteken keskeny, oldal-folyosós rendszerű iroda és kiszolgálótereket foglalnak magukba. Az épület bonyolult alaprajza és szintbeli térfűzése, csakis a munkafolyamatok megértésével válhatott ennyire összetetté.

A kiemelkedő épülettömegekre nemesen metszenek rá a köztes födémlemezek, a nyersbeton és vakolt homlokzatsíkok felületaránya rajzosan komponált.

A vékony lécekkel zsaluzott nyersbeton felületek és oszloptestek a kézmű-

vesség plasztikusságát hordozzák, ahogyan a finom átmenettel rakott, kettős falú téglafal is az ellipszisznél.

A pultok a használat szolgálatában állnak, átgondolt szerkesztésűek. Ahol a bútorokkal személyesen érintkezik az ember, ott fa és téglakerült felhasználásra, így a részletek esztétikai megjelenése is meleg, barátságos, ám hidegen mértéktartó koracél és nyersbeton felületekkel dolgozik ott, ahol csak kiszolgál.

Klímája, komfortja a jelenlegi technikai színvonalon áll, automata, időjárás követő rendszerek biztosítják a mindenkor megfelelő hőérzetet.”

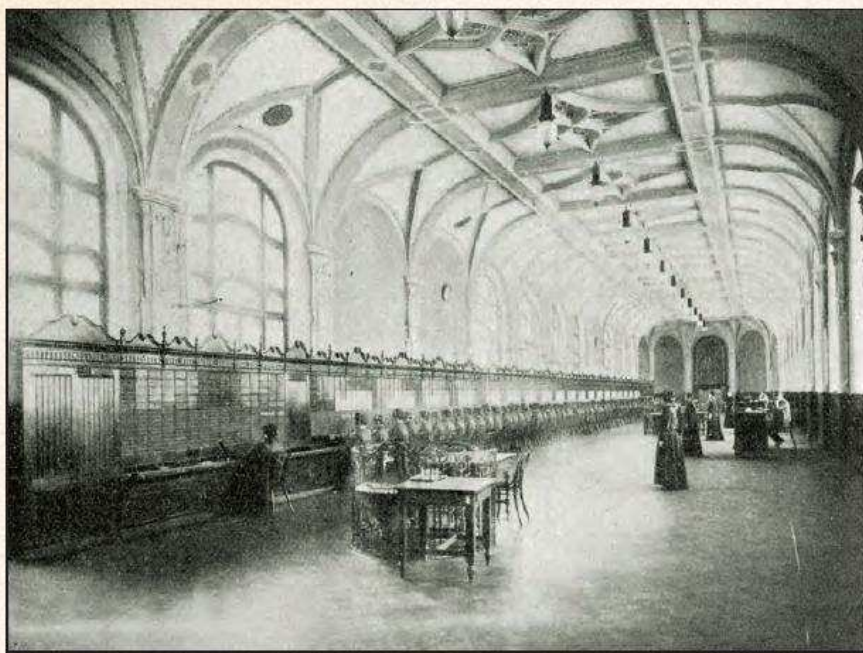
*Részletek az Atrium c. szaklap  
2003/1.- tavaszi számából)*







# TÁVKÖZLÉSI KITEKINTÉS



■ Nem lenne teljes a kép a postáról, ha nem beszelnénk az egyetemes posta sokáig szerves egységéről, a távközlésről.

Tudvalévő, hogy az információknak nemcsak az írott formájú továbbítására volt igény, a telegráf, a telefon feltalálásával hihetetlen lehetőség mutatkozott az azonnali információközlésre.

A távíróvonalat már a vasút létesítése előtt bevezették Gyulára, mégpedig a csaba-gyulai országút mentén. A gyulai Távíróhivatalt 1869. január 18-án nyitották meg a nagyközönség számára. Ekkor a táviratok továbbításának díja 20 szavanként és mérföldenként 40 krajcárba került.

A kezdetben önálló Táviróhivatal Baross Gábor miniszter rendelkezése nyomán 1887. szeptember 1-én egyesült a postával. Ez időtől a táviró története összefolyik a posta történetével, majd a telefon megjelenésével – amelyet felhasználtak a táviratok továbbítására is – a távíró fejlődése leginkább a technikai tökéletesítésre szorítkozik.

Az állami telefonhálózat kiépítését

a fővároson kívül valamennyi megyeszékhely, így Gyula is szorgalmazta.

1894. február 26-i beadványában a főispán a Békés Vármegyei közgyűlésén kérte Gyula város bevonását a „telephon” hálózatba, először 15 fős majd 30 fős előfizetői létszámmal, a lehető legrövidebb időn belül.

A telefonhálózat átadására, amelyet Balla Pál főmérnök tervezett, 1895. február 23-án került sor, amelynek ünnepélyes keretekbe foglalása Tallián Béla főispán elutazása miatt folyó hó 26-án történt meg.

A szimbolikus megnyitón a főispán a következő (kivonat) beszédet rögtönözte:

„A gyulai központ a törvényhatósági hálózat összes huzalait egymással összeköttetésbe hozta, távollétem miatt ma vagyok azon helyzetben, hogy a kereskedelmi miniszter úr megbízásából és nevében a Békés megyei telephon hálózatot véglegesen is megnyitassam.

Ez az alkotás úttörő és első az országban, amely a vármegye minden köz-

ségét, sőt majdnem minden uradalmi pusztáját egymással összeköti és kultúra és közbiztonság, közigazgatás és nemzetgazdaság, ipar és kereskedelem szükségszerű fejlődésének egy hatalmas eszköze lesz.”

Az ünnepség, a beszéd és a köszönetek, méltatások folytatódtak, nagy éljenzés követte az eseményt. Az ünnepélyes átadást Dr. Fábry Sándor alispán úr beszéde zárta. Köszönetet mondott feljebbvalóinak és öccellenciájának a kereskedelmi miniszter úrnak, ismertette a felmerült költségeket és jelentette, hogy elkezdődött az előfizetők gyűjtése. Az átadás időszakában 130 előfizetője volt a megyei hálózatnak.

Az egy év alatt kivitelezett munkálatok 160 - 200 munkás alkalmazását tették lehetővé. A hálózat létesítése a megyei közúti alpnak 14.482 forintba, a községeknek 10.645 forintba került. A magánelőfizetőkre 14.538 forint vetetett ki. Ezekhez a költségekhez a kereskedelmi tárca 25.000 forinttal járult hozzá. Az isten áldása kísérfje e közhasznú intézmény működését - zárta beszédét az alispán.

Ebben az időszakban igen sok magántelefon volt üzembn, ezek felállítása a törvény szerint, engedély alá esett.

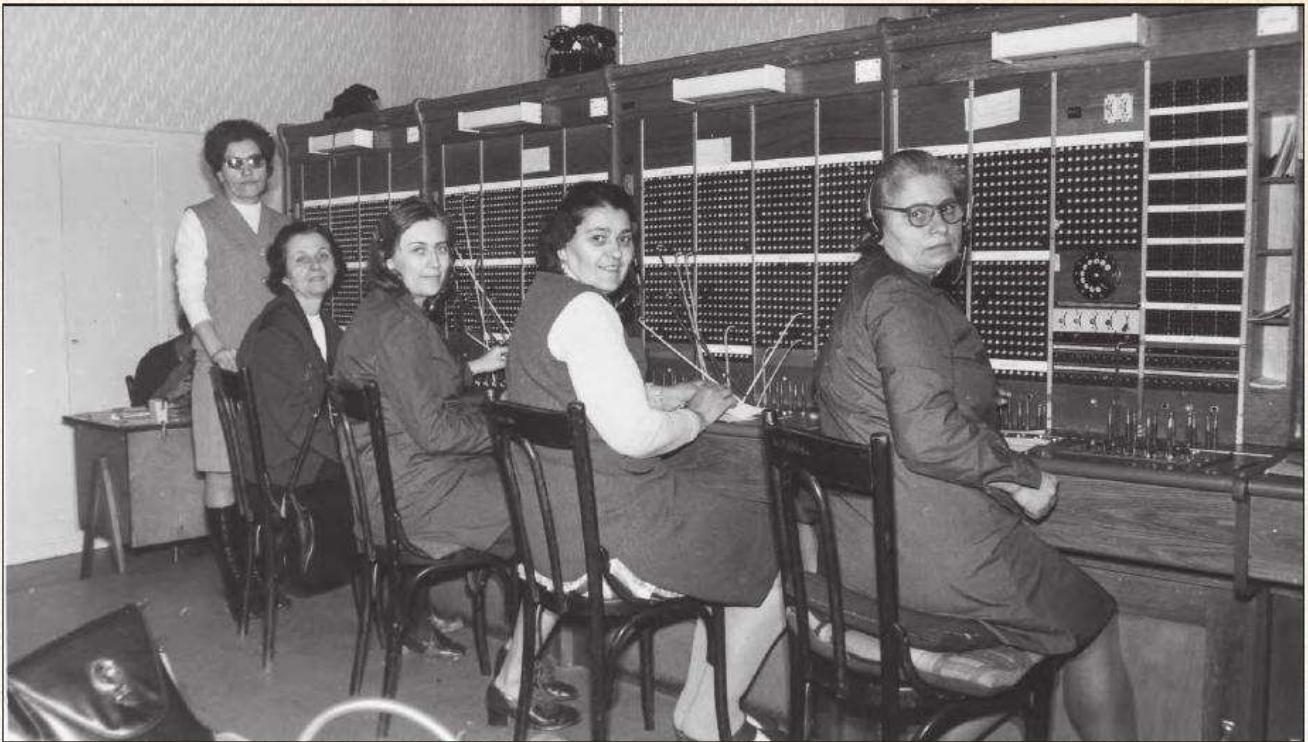
1897. október 1-jén Gyulán 36 előfizető volt, az országos városközi hálózatba a gyulai körzet 1904. október 30-án kapcsolódott be. Az előfizetők száma a bővítések arányában szaporodott, 1910-ben már 78 felhasználó volt, ez a szám 1938-ra meghaladta a 200 főt.

Kezdetben névre szólóak voltak a kapcsolások, 1901-ben, illetve az országos hálózathoz kapcsolódással egy időben tértek át a hívószámok alkalmazására.

Az első 20 gyulai előfizető névre szóló telefonkönyve még kézzel íródott.

Az állami telefonhálózat létesítését ebben az időszakban azzal kezdték, hogy a már működő, magánkézben lévő hálózatokat megváltották, ezeket fejlesztették, és fokozatosan illesztették az országos hálózathoz.





Az 1974-ben átadott gyulai telefonközpontban. Balról jobbra: Kócs Istvánné, Lengyel Istvánné, Rágyanszki Györgyné, Hack Sándorné és Kovács Jánosné, 1975. február

Arad, Temesvár, Pozsony és Gyula, így már egymással, vagy Béccsel, akár Budapesttel egyaránt érintkezhetek.

1899 végére az országban már 22 város volt telefontal egybekapcsolva, közöttük természetesen Gyula városa is.

A telefon a postai szolgáltatások körét is bővítette. A postán lehetett például ezután meghívásos vagy „R” beszélgetést kezdeményezni.

A Posta szorgalmazta a fejlesztéseket: a teljes vonalhálózat létrejötte után országosan is alkalmassá tették valamenyny kincstári postahivatalt a távirati és távbeszélő forgalom ellátására.

A fejlődés és a fejlesztés békeidőben töretlen volt, azonban az egymást követő világháborúk hihetetlen pusztítást végeztek a kiépített hálózatban, helyreállításukhoz több év kellett. A helyreállítást és az azt követő időszakot a folyamatos fejlesztés jellemezte, a technika fejlődésével párhuzamosan, vagy azt megelőzve haladt. Több olyan új szolgáltatást vezettek be, mely mára, a mobilok korszakában, nosztalgikus múltja ellenére is tartja létjogosultságát. Ilyen pl. a ma is közkedvelt dísztávirat.

A telefonközpontokban a telefonos kisasszonyok eleinte kézzel kapcsolták a kért hívószámokat éjjel-nappali ügyeletben, és eleinte állva dolgoztak.

A telefonközpontban 1959-ben Eörssy Ferenc volt a főnök, Hack Sándorné, Kovács Jánosné, Viszt Józsefné, Dr. Kotán Béláné, Rágyanszki Györgyné, Kisfási Mária központkezelők kezelték a kapcsolótáblákat - 2 intéres, 2 helyi és 1 közös állomást ellátva.

Gyulán a 80-as években fejezték be az „AR” automata telefonközpont-

ok telepítését. Érdekesség, hogy a gyulai járásban – a Gyula 1.-es körzeti posta illetékességi területén – még 1997-ig működött az úgynevezett CB banándugós kézi kapcsolású telefonközpont Mezőgyánban.

Véglegesen Gyulán is 1990-ben vált ki a posta egységéből a távközlés a MATÁV (majd HUNGAROTEL, INVITEL) szolgáltató létrejöttével.

Ma Gyulán a távbeszélő szolgáltatást, a kapcsolásokat modern, digitális Siemens EWSD központok végzik.

#### 1932-ben a kapcsolási díjak a következőképpen alakultak:

Helyi beszélgetés: 5 percenként 20 fillér

Távbeszélgetés (belföldi forgalomban, nappali forgalmas időszakban /8.00-19.00-

I. díjöv	(0-15 km távolságig)	80 fillér
II. díjöv	(15-25 km-ig)	1 pengő
III. díjöv	(25-50 km-ig)	1 pengő 60 fillér
IV. díjöv	(50-100 km-ig)	2 pengő 20 fillér
V. díjöv	(100-150 km-ig)	2 pengő 30 fillér
VI. díjöv	(150-200 km-ig)	2 pengő 40 fillér
VII. díjöv	(200-250 km-ig)	2 pengő 60 fillér
VIII. díjöv	(200 km felett)	2 pengő 80 fillér

80 fillér pótdíj a Skellek István király napján kért belföldi távolsági magánbeszélgetésekért



# TECHNIKAI FEJLESZTÉSEK

## IPARI FORRADALMAK ÉS HÁBORÚK IDEJÉN (1867-1945)

■ A Magyar Királyi Posta szinte minden technikai újítás alkalmazásában – sőt kifejlesztésében – élenjáró volt a világon. Budapesten már 1899-ben 22 gépkocsit alkalmaztak a levélgyűjtésben (Benz 1886-ban szabadalmaztatta első gázüzemű automobilját). Ezzel az intézkedéssel valamennyi külföldi állam postáit megelőztük a gépkocsik postaszolgálatban való alkalmazása tekintetében.

Sajnos azonban a modern technikai vívmányok csak nehezen jutottak el vidékre, ha mégis, akkor elsőként a postaigazgatósági székhelyekre és a legnagyobb városokba.

Így Gyulának is sokat kellett várnia az első postai gépkocsira. A második világháború utánig a helyi technikai fejlődést elsősorban a fentebb bemutatott táviró és távbeszélő forgalomban, valamint a rádiózás terén lehetett csupán mérni.

Gyulán az egy gépi üritésű és két normál levélszekrényt a levélhordók valamint a pályaudvar és a posta között közlekedő, postaanyagot szállító lovakocsiját személyzete üritette.

A gépi rendszer elsősorban a biztonságot szolgálta. Azon túl, hogy egyszerűen és gyorsan ki lehetett gyűjteni a levélszekrényből a küldeményeket egy önnnyitó vaskeret segítségével, a keretre rögzített zsákba hulló leveleket kizárólag a postahivatalban lehetett kiszedni a zsákból, így természetesen nullára csökkent a gyűjtésből származó levélveszések száma.

A külterületekre lovas postás járt ki, a távolabbi városi területekre pedig a helyi érdekeltsgű kisvasút igénybevételel jutott el a kézbesítő.

A táviratokat, expressz leveleket kérekpáros kézbesítők juttatták el a címzettekhez.

A csomagokat és utalványokat a kincstári hivataloknál mindenütt – így



Budai .....né Rózsika, Ohné ..... Zsuzsa, Hackné .....Teri, Balogh Rozus ???, 1980. Szilveszter

Gyulán is – házhoz kézbesítették, illetve az utalványokat a címzettnek egyidejűleg ki is fizették. A csomagokat a kézbesítő felelősségére bízott lófogatú zárható kézbesítőkocsik szállították a címzett lakására.

A háború alatt - miközben a táviró és a telefonközpontban éjjel nappal szinte megszakítás nélkül teljesítettek szolgálatot az oda beosztottak – a személyzet egyötöd részét katonai szolgálatra hívták be. A behívások nagyrészt

arcvonalszolgálatra, részben pedig tábori postai szolgálatra szóltak.

A háború borzalmai, a román megszállás, a forradalmak és Trianon után a megmaradt, megrongálódott berendezésekkel, készülékekkel, az állandó anyag- és eszközhiánnyal, a megritkult, szórványos járatí összeköttetésekkel igen nehézkes volt a forgalomellátás.

A személyzet is fegyelmetlenebbé vált, elsősorban családi veszteségeik

*Tudta-e, hogy a Magyar Királyi Posta, mint intézmény az I. világháború kitörése előtt egyike volt azoknak az intézményeknek, amelyre a magyar nemzet őszintén büszke volt. Működése gyors, pontos; megbízhatósága szinte közmondásos, s olcsó tarifái mellett az államnak egyik számottevő jövedelmi forrása volt.*

*1914-ben Magyarország területén (322 ezer km<sup>2</sup>, lakónak száma 20,4 millió fő) 7051 postahely, 5380 táviróhivatal és 2535 távbeszélőhivatal volt. Az 1.155 millió db küldeményt 17.237 postavonat és járat, valamint 8 tengeren járó hajóposta szállította 95, 6 millió üzleti kilométeren. Kb. 3 ezer lakosra jutott egy postahely, egy lakosra pedig 55 küldemény. A postai személyzet létszáma 45.148 fő volt.*

*A feladás megkönnyítését 16 636 levélszekrény szolgálta, melyből 4613 gépi üritésű volt. A magyar királyi posta az I. világháború kitörése előtt a fejlődésnek oly magas fokán állt, hogy nem céltalanul járt ide a külföldi posták sok képviselője, hogy tanuljon tőlünk.*



és nyomasztó anyagi viszonyaik miatt. A forgalom a korábbi évek töredékére esett vissza.

A fenti állapotok az ország egészére érvényesek voltak, ezért a Magyar Királyi Posta vezetése a következő évtizedekre célul tűzte a személyzet körülményeinek javítását. Ennek keretében különböző önképző és segélyező egyesületeket, egészségmegőrző, javító programokat hozott létre. E program keretében valósult meg például, hogy Gyulán is postás üdülőtelepet létesítettek 1925-ben a magyarországi postások kikapcsolódása, gyógyulása céljából.

1924-ben boldogfalvi Czóbel Károly gyulai postavezető 30 éves szolgálat után nyugdíjba vonult. A postahivatal vezetésével Szász Domokost bízták meg.

A II. világháború kitöréséig - a helyreállítások és a forgalom zökkenőmentesítése után - a technikai fejlődésre jellemző volt például az első belföldi légipostajárat megindítása, a folyama-

tosan fejlődő távközlési eszközök és a rádiózás elterjedése.

1929-től a tanyavilágban általában a tanyasi iskolák (Ajtósfalva, Bicere, Szentbenedek, Farkashalom, stb.) tanítói láttak el postaügynöki feladatot. Náluk közönséges és ajánlott leveleket, valamint 20 pengő összegig postautalványokat lehetett feladni.

Postai szolgálatba egyébként a korabeli szolgálati szabályzat szerint csak azok léphettek, akik a Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztériumhoz, vagy a magyar királyi Postavezérgazgatósághoz okirati bélyeggel ellátott kérvényt nyújtottak be, okiratokkal igazolták, hogy magyar állampolgárok, betöltötték a törvény által előírt életkort (18-25 év), testalkatuk és egészségi állapotuk a kért állással járó hivatali teendők ellátását biztosítja, az előírt iskolai vagy egyéb előképzettséget megszerezték és erkölcsi szempontból kifogástalanok.

A forgalmi tisztviselők kezdő munkaköre a forgalmi díjnok állás volt (havi díjazással és lakáspénzzel), amelyre 25 évesnél nem idősebb, legalább gimnáziumi, felső reáliskolai, felsőkereskedelmi iskolai bizonyítvánnyal, vagy tanítói oklevéllel rendelkezők pályázhattak. A postai alkalmazottak gyermekei előnyben részesültek. A felvétel előtt az érdekelteknek bizottság előtt kellett képességi vizsgát tenniük idegrendszeri, emlékezőtehetség-béli, felvilágosítási-készségbéli és egyéb képességükről.

Az alkalmazásba került forgalmi díjnokokat aztán postatisztképző tanfolyamokra küldték, amelynek elvégzése után altisztek, postatisztek lehettek, munkavégzésük alapján és további szakvizsgák letétele után pedig magasabb rangokat szerezhettek meg. Minden hivatali címet kinevezési okirat alapján kapott meg egy alkalmazott, és ezt a címet használhatta a társadal-



Pakolás a Kariol kocsiról a vasútállomáson, ..... évek



mi életben is. Más cím vagy megjelölés, ami pl. a munkakörre utalt (levélhordó, osztályvezető, stb.) használata tilos volt. A cím egyúttal kifejezője volt a legalacsonyabb iskolai előképzettségnek is. Aki nem az őt megillető címet használta, kihágást követett el, melyért feljelentés esetén címbitorlásért el is ítélték.

Az alkalmazottakat a rangjukhoz és fizetési osztályukhoz tartozó kötelező megszólítás illette meg (méltóságos, nagyságos, tekintetes, vagy nemzetes).

A műszaki segédszemélyzeti állások (vonalfelvigyázó, kocsikezelő) kétharmada a hadirokkantak, a vitézi rend tagjai és a tűzharcosok számára volt fenntartva.

Évi rendes szabadság csak abban az esetben járt, ha a szolgálati viszonyok engedték. A szabadság mértéke az iskolai végzettségtől, életkortól, szolgálati időtől, és a betöltött állástól együttesen függött – általában 10 és 30 nap közötti mértékű volt.

Nyári hónapokban szabadságot elsősorban az iskolás gyereket nevelő családos alkalmazottak igényelhettek.

*Tudta-e, hogy az első magyar rádióműsort 1925 elején adták. A Posta Kísérleti Intézet beszerzett egy 2kW-os Telefunken nagyadót, amelyet Csepelen állított fel. Az Intézet udvarára behúztak egy öreg bútorszállító kocsit, ez szolgált ideiglenes stúdió gyanánt. Az adó segítségével innen adták az első próbaadásokat. A műsort pedig zeneileg is képzett postás dolgozók szolgáltatták. Ezt követően lázas sietséggel elkészült a Rákóczi úti új stúdió. Ennek kipróbálására augusztusban a postások jóléti intézménye javára közvetítettek műsort. 1925. szeptember 30-án sugározták az első nagyszabású hangversenyt az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület rendezésében.*

*A magyar rádióműsor szórás ünnepélyes megnyitása 1925. december 1-én volt. A rádióelőfizetők száma akkor 15 000 volt, negyven évvel később, 1965-ben 2,5 millió, ma nincs olyan háztartás, amelyben ne lenne legalább egy rádiókészülék.*



Postakocsi a ..... évekből. A kocsi hajtói felett lévő tetőt már a postások építették.



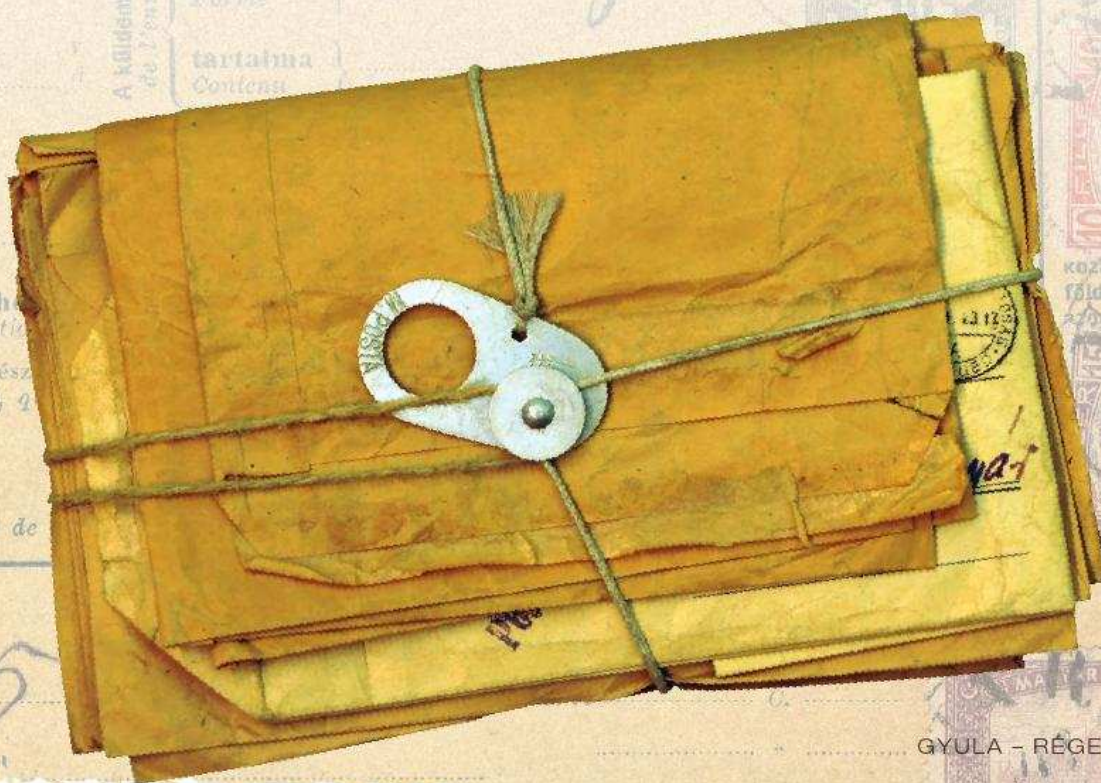


A gyulai posta dolgozói a régi Petőfi téri postahivatal udvarán, 1938 vagy 1939.

Felső sor: Baracsi Imre, Csik Lukács, Kneifel Mihály, Bátki Ferenc, Gombás Sándor, Varga András, Süldi János, Kneifel Antal, Kasoly Lajos, Varga Mátyás, Molnár János, Héder Sándor, Somogyi Sándor (altisztek)

Középső sor: Merényi Ferenc (?), Hack Ferenc, Vady Imre, Góg János (segédellenőr), Hangyál István, Örsy Ferenc (tisz), Bod Antalné (segédellenőr), Sal Sándor (ellenőr), Varga J. (praxi), Ipolyi ..... (praxi), Vad Sándor (altisz), Dávid János (altisz), Ilkó János (altisz)

Első sor: Titz János (főtisz), Székely Zsoltné (segéd-tisz), Lihter Miksa (felügyelő), Salné ..... Erzsike (ellenőr), Szász Domokos (postafőnök) és (főfelügyelő), Pollákné (?) Enci néni (segédellenőr), Révész Pál (főfelügyelő), Dr. Dérczy Lászlóné Bőske (segédellenőr), Braun Ferenc (ellenőr), Pollak Bőske.





# GYULAI FUTÁRPOSTA

■ E néhány sorral olyan emberek munkáját mutatjuk be, akik nem postások voltak, mégis példaként állhatnak valamennyi postás nemzedék előtt...

A II. világháború ismert borzalmai és rombolásai nem kímélték a postai szolgáltatást sem Magyarországon. A szovjet csapatok Békés megyéből verték ki elsőként a németeket. Így az országban ezen a területen indult meg leghamarabb a közigazgatás újjászervezése is.

A lakosság részéről talán sosem látott mértékben jelentkezett a levelezésbeli kapcsolatfelvétel igénye, ugyanakkor a hivatalos levelezés továbbítása is lehetetlen volt a szünetelő postai összeköttetések nélkül. A posta működésének megindítását nehezítette az elhurcolt vasúti kocsik és postai felszerelések hiánya.

Gyulán, a Békésvármegyei Közigazgatási Főnökségen született meg egy olyan ötlet, mely kezdetben Gyulán és környékén, rövidesen az egész megyében, majd az országban átmeneti pótlást jelentett a postaforgalomban.

Az ötlet: életre hívják a futárszolgálatot.

1944. november 2-án adta ki a közigazgatási főnök az erről szóló rendeletet, melynek lényege, hogy más mód hiányában, az államépítészeti hivatal irányítása alatt álló úttörők staféta-rendszerén keresztül, futárszolgálatot hoz létre a hivatalos levelezés, esetleg később a magánlevelek, továbbítására. Egyúttal utasította az államépítészeti hivatal vezetőjét, hogy készítsen menetrendet és úthálózatokat az egyes útszakaszok feltüntetésével.

Két nap múlva elindult az úttöri futárposta szolgálat!

A hivatalos leveleket az országúton staféta-rendszer szerint egymásnak átadva kézbesítették a vármegye székhelyétől, Gyuláról, a községekig és onnan vissza. Egy-egy úttör 8 km utat tartozott

megtenni a legközelebbi úttörig. Az úttör kötelessége volt a postai küldeményeket hiánytalanul átadni úttör társának, illetve a községekben a címzettek saját kezébe kézbesíteni. A visszafelé haladó küldeményeket pedig az Államépítészeti Hivatalba kellett bevinni.

Konkrétan tekintve Gyula-Békés viszonylatban: az egyik megbízott gyulai úttör az Államépítészeti Hivatalban fél 8-kor megjelent s ott átvette a többi hivatal által odaküldött postát és elindult vele Békés felé. A postát átadta a szomszédos útszakaszon dolgozó úttörnek, aki munkáját abbahagyva folytatta az utat egy másik úttörig, aki az összes gyulai küldeményt leadta Békésen, az úttörig hivataltalban.

Itt volt az első elosztó állomás. Innen kerültek továbbításra a levelek a szeghalmi, gyomai és szarvasi járásokba. A posta általában 11-12 óra között érkezett Békésre, ahol két úttör várt rá, és két útvonalon – Szeghalom irányába, illetve Gyoma – Szarvas felé – útnak indult a legközelebbi szakasz úttörének átadni a leveleket. És ez így ment tovább, míg a levél a rendeltetési helyre nem érkezett.

Valamennyi hivatalos levelet tértivevénnyel láttak el, melyek kézbesítés után visszakerültek Gyulára, az Államépítészeti Hivatalba.

Az úttöri futárposta levéldíjszabása 1945. januárjában a következő volt, a magánlevelezés vonatkozásában:

	<i>Helybe</i>	<i>Vidékre</i>
<i>Levelezőlap:</i>	20 fillér	40 fillér
<i>Közönséges levél:</i>	40 fillér	80 fillér

Természetesen a hivatalos levelezésnek nem volt külön tarifája.

A levéldíjakról és a magánlevelezés továbbításának az úttöri futárszolgálat útján való lehetőségéről a vármegye alispánja háromszori dobszó útján tájékoztatta a lakosságot.

Az úttöri futárposta rendelkezett saját, erre a célra készített bélyegzővel. A bé-

lyegzőlenyomat viszonylag primitívnek mondható, a gyerekeknek való kis házi nyomda gumibetűiből készült, azonban valamennyi, a gyulai Államépítészeti Hivatalon átfutó levélpostai küldeményt ellátták ezzel a lenyomattal.

A bélyegzőkből négy típus volt forgalomban a futárszolgálat működése alatt, melyeket jellemzően lenyomatuk színe különböztetett meg egymástól. Az eltérő színek alkalmazásának oka ismeretlen. Talán csak az éppen legkönnyebben beszerezhető bélyegzőfestéktől függött. A kezdeti piros szín ugyanis lila lett, majd a lila és piros színek párhuzamos alkalmazása után ismét csak a pirosat használták.

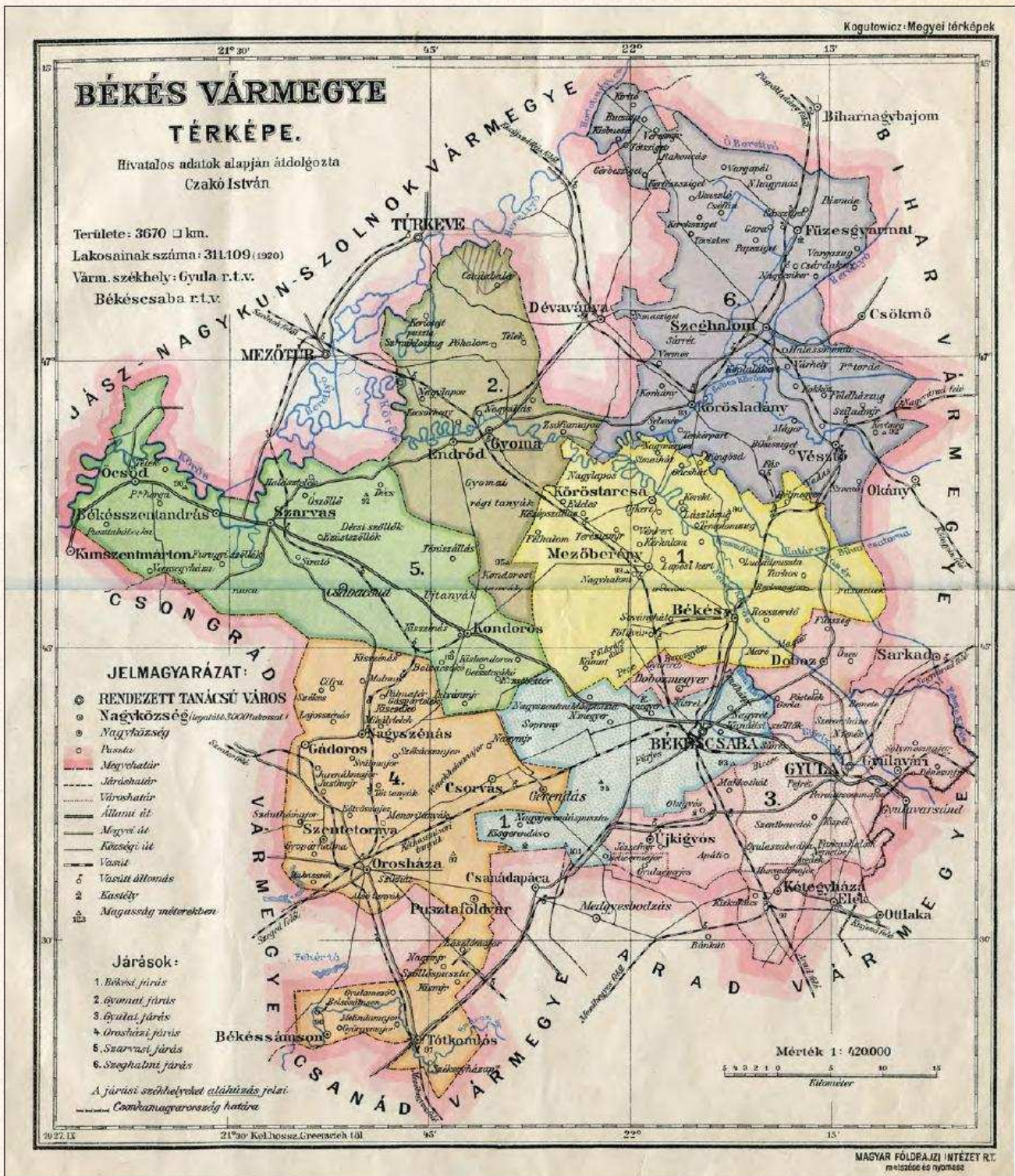
A futárposta helységnévbélyegzőn kívül használták a postai kezeléshez hasonló lenyomatokat is ( „Készpénzzel bérmentve”, a feladás helye, ideje )

1944 decemberében dr. Lehóczky István békési úttörő ötlete alapján egy különleges bélyeg terveit készítették el, kifejezetten az úttöri futárpostával továbbított levelek bérmentésére. A tervek szerint a bélyeg egy, a vastagon behavazott országúton haladó úttört ábrázolt volna, oldalán a leveleket tartalmazó postaszákkal. A bélyeg kiadása sajnos azonban nem valósulhatott meg a nyomdai munkák szünetelése miatt.

A gyulai irányítású békés megyei futárposta szolgálat a megyén belüli „helyi” forgalmon túlmenően a megyéből kifutó, illetve a bejövő és átmenő levélpostai forgalom szállítását is végezte; illetve jelentős mértékben kivette részét a „nemzetközi postaforgalom” lebonyolításából azzal, hogy a Romániából érkező postai zárlatokat átvették Gyulánál és továbbították a megfelelő irányba.

Kezdetben a teljes levélforgalmat az úttörők szállították és kézbesítették. Amikor már egy-egy postahivatal működött, de még a postai szállítás nem, az úttörők a postán felvett ajánlott leveleket is szállították. (Az ajánlott le-





velekért már akkor is külön felelősséget vállalt a Posta.) Később, a hivatalos postai szolgáltatás fokozatos újjászerveződésével, a kézbesítésből egyre nagyobb részt vesznek át a hivatásos postai kézbesítők.

Bár az úttörőket a szovjet katonai parancsnokság által lebélyezett igazolvánnyal és fehér karszalaggal látták el, mégis sokszor veszélyben volt az életük. A menekülő katonák néha senkit sem kíméltek az utak mentén egy öltö-

zet civil ruháért, vagy a dermesztő hidegben egy nagykabátért.

A Debrecenben működő Nemzeti Kormányának Békés vármegye alispánja tett jelentést a létrehozott futárposta szolgálatról. A jól működő gyulai öt-



let alapján a Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztérium 1945. január 4-én utasított minden postaigazgatóságot az útori futárposta szolgálat országos megszervezésére az Államépítészeti Hivatalokon keresztül. Azonban egyes postaigazgatóságok területén a szervezés akadozott, ezért márciusban a miniszter újabb körrendeletben sürgette a szervezést. Végül is a postaforgalom helyreállításáig több-kevesebb sikerrel az ország több pontján létrejött az útori futárposta szolgálat.

A Szegedi Postaigazgatóság területén a rendes postai szolgálat 1945 májusára gyakorlatilag teljesen helyreállt, így az útori futárposta szolgálat 1945. május 15-ével megszűnt Békés vármegye területén.

A Békés megyei útori futárposta 1944. november 4-től 1945. május 15-

ig működött. Postatörténeti jelentősége, hogy

- egy helyi ötlet alapján szervezik meg országosan a szünetelő postai szolgáltatások helyett ezt a kiegészítő postaszolgálatot.
- A gyulai kezdeményezés két hónappal megelőzte az illetékes minisztérium országos rendeletét.
- Az országban egyetlen megyében sem működött olyan pontosan és olyan hosszú ideig az útori futárposta, mint Békés megyében.

Ismeretlen postások voltak azok a derék útorok, akik nem egyszer életük kockáztatásával, kalandos utakon továbbították a leveleket egy szétdőlt ország romjain. Az oly nagyon áhított hírt, a régóta várt életjelet, a mindenél jobban vágyott üzenetet hat hónapon át ők vitték „lélektől-lélekig”.

Megérdemelnek egy főhajtást minden mai postástól azok a bátrak, akik a dermesztő télben, fagyban, szélben, zuhogó esőben, sárban, úttalan utakon vitték a postát, hogy kivegyék részüket egy újra induló élet megteremtéséből.

1979-ben a Gyulai és Békéscsabai Úttörő Szövetség emlékezett meg a II. világháború alatti útori futárszolgálat működéséről.

Ebből az alkalomból Emléklapot adtak ki, melyen talán ma már megmosolyogtatónak tűnik az „úttörő-útör” szavak kényszertársítása.

Az Emléklap mégis a híd szerepe lehetett, hogy egy rövid életű, ám annál fontosabb kezdeményezés ne merüljön feledésbe.



Az Állami Posta tisztí és altisztí állománya Gyulán, 1948. március 15-én



# POSTÁSÉLET 1945 UTÁN

A KÖZELMŰLT SZEMELVÉNYEI



Kézbésítők 1956-ban

A második világháborút követően a pengő romlása egyre rohamosabb lett. A postai díjak is ennek megfelelően követték a változásokat. 1945. május 1-étől 1946. július 11-éig 24 díjszabás váltotta egymást. A következő nem egész 3 hét alatt 6 naponta változott a tarifa. A forint bevezetésekor (1946. augusztus 1-én) a pénzek átszámítása a következő volt: 1 forint =  $4 \times 1029 = 2 \times 108$  adópengő.

Az új pénznem, a forint évtizedekre stabilizálta a postai díjszabást.

Az újonnan megjelent forint-filléres bélyegek ma is forgalomképesek, felhasználhatóak bérmentesítésre.

Az 1950-es évektől a 70-es évek végéig a kor szellemének megfelelően

Gyulán is a brigádmozgalom, a munkaversenyek, a tervvállalások jellemezték a helyi postások életét.

A munkaversenyek egyéni és kollektív formája mellett a brigádmozgalom működésének dokumentálása igen fontos jelentőséggel bírt a posta szakmai munkájának értékelésekor. A brigád munkavállalások leginkább a hivatal részére meghatározott bevételi terv teljesítéséről, hírlapelőfizetés gyűjtéséről, kulturális és sportrendezvényeken, társadalmi munkában való részvételről szóltak. Az egyéni munkaversenyek pedig az el-



méleti szakmai vetélkedőkön való szereplést jelentették. A brigádok általában azonos munkaterületen dolgozók csoportjából alakultak. A hivatal szakmai megítélését erősítette, hogy minden munkaterületnek volt legalább egy brigádja és hogy tevékenységüket fényképekkel, jegyekkel, rajzokkal illusztráltan jelenítették meg a brigádnaplókban.



A brigádnaplók vezetésének ellenőrzése a hivatalvezetőnek éppúgy feladata volt, mint ahogy az igazgatósági szemléknek is sarkalatos pontját képezte.

A hivatal aktív mozgalmi munkáját Szeli Mihály hivatalvezető irányítása alatt számos alkalommal ismerték el kitüntetésekkel, oklevelekkel. (pl. 1966. Kiváló Hivatal, 1967. a Szocialista munka hivatala, 1970. Élüzem, stb.)

Az 1956-os forradalom idején sok várossal ellentétben, Gyulán a postát nem tudták elfoglalni vagy felügyeletük alá vonni a forradalmárok.

A gyulai posta nyitva tartását központilag szabályozták. A kapott napi értesítések alapján kellett a nyitva tartási időt alakítani. Akár naponta eltérő módon alakult a nyitási és zárási időpont, illetve hosszabb zárva tartások is voltak. Utasítás jött arra is, hogy az ablakokat be kell csukni, vagy zárva kell tartani.

A pénzküldeményeket a bizonytalan helyzet miatt nem kézbesítették házhoz. Nemcsak a pénzek, hanem az azt szállítók, kézbesítők sorsáért is aggódni kellett. Ha pénzküldemény érkezett valakinek, akkor az ügyfelet értesítették, aki az értesítő alapján érte jött a postára. Készletet viszont képezni kel-

lett, mert a pénzszállítás országosan szünetelt, így a pánccsokrények tele voltak.

Éjszaka több alkalmazottat benn tartottak a hivatalban, őrizni az értékeket, küldeményeket és pénzt. Nagy bátorságra volt szükség ahhoz, abban a helyzetben, hogy a postán őrizzenek több millió forintot.

Mivel a postahivatal (a telefon és a távíró) stratégiai fontosságú intézménynek számított, állandóan jelen volt az államvédelmi hatóság, a telefonközpontban rendőrök voltak éjjel- nappal.

Mindezeket leszámítva egyébként azekben a napokban rendkívüli esemény nem történt a postán.

Az 50-es évek eleje két változást hozott a belső munkaszervezésben. 1951-től - a rendkívüli módon megnövekedett előfizetéses hírlappéldányszámra való tekintettel - különválasztották a hírlapkézbesítést az egyesített (levél, utalvány) kézbesítéstől, önálló hírlapkézbesítő járások létrehozásával. A hírlapkézbesítők az előfizetéses lapok címhelyre való eljuttatásán kívül újságot, lottót is árusítottak, beszédtek a hírlapdíjakat, illetve természetesen náluk lehetett új lapokra előfizetni. Ezzel az intézkedéssel önálló hírlapcsoport alakult Gyula 1-es postán.

1994-ig 14 önálló járásban dolgoztak a hírlapkézbesítők a városban. Ekkor azonban a Békés Megyei Hírlap saját terjesztő hálózatot hozott létre lapterjesztés céljából. Ezzel nemcsak a megyei újságot, de annak tulajdonosi érdekkörébe (Axel Springel) tartozó lapok kézbesítését is elveszítette a posta. Ekkorra vált önálló üzletgá a hírlapárusítás is. Mindez olyan mértékű példányszámcsökkenéssel járt, hogy a hírlapkézbesítők létszámát drasztikusan csökkenteni kellett: mindössze hét járás maradt fél-műszakos munkarendben.

Végül az önálló hírlapkézbesítés a MédiaLog lapterjesztő vállalat megjelenésének és piacnyerésének köszönhetően 2008. júliustól végleg megszűnt Gyulán is

Az 50-es évek elejének másik jelentős momentuma, hogy a tanyavilágban a külterületi kézbesítést ekkortól kerékpáros kézbesítők látták el. Embertelen körülmények között dolgoztak. A szélsőséges időjárási viszonyok őket is ugyanúgy büntették, mint a belterületi kézbesítőket, ám sokszor teljesen elhagyatott területeken, úttalan utakon, sárban, fagyban kellett a munkájukat ellátni: eljutni a küldeményekkel minden egyes tanyába. A tanyavilág akkor még nagyon népes volt, sokan laktak a városon kívül.



Kézbesítők brigádja, 1964. A képen Rác I..... brigádvezető, Toldi Fb....., Dénes Földvári Gy....., Fűlédi J....., Fábán L....., Hagymási I....., Doleák M....., Galbács F.....



Schiffert József kézbesítő





Szeli Mihály, Kovács Vendelné, Kistári Mária, Szabó .....né Jutka, Galbács János, Tárnokné Tótyer Gyöngyi, Rágyanszki .....né, Hack Edit, 1966.



Hack Sándor postafőnök-helyettes, 1969



A 60-as évek elején a külterületi kézbesítők Kökény István, Mány János, Gombkötő István, Bujdosó Lajos, Ipacs István, Szabó Ferenc, Kiss István és Kertész Gábor voltak.

A belterületen ekkor hat járás volt, valamint egy helyettesítő kézbesítő. Ők Rác István, Toldi Ferenc, Béres Ferenc, Takács János, Galbács Ferenc, Hagymás Imre, Schriffert József.

1966-ban a belterületi járások száma kilencre bővült. Az Újvári városrész kézbesítését még ekkor is Gyulavári postáról látták el.

Bár a Magyar Posta a világon elsőként állított üzembe postai célra gépkocsikat, Gyulán az 1970-es évek elejéig lófogatú kocsi végezte a helyi szállítást és csomagkézbesítést. Az úgynevezett kariokocsi szolgált erre a célra, ami zárható raktérrel rendelkezett, ezen kívül a kocsi tetején is lehetett szállítani postaanyagot. Szép zöld színét a hivatal dolgozói rendszeres festéssel biztosították. A jármű két-

lovas könnyű kocsik voltak. Külterületre is kijárt a lovaskocsi, ide csomagokat kézbesített.

1964-65-ben két herélt ló, Ráró és Marci állt postai szolgálatban. A lovak gondozása a két fogatos Fogarasi János és Krigel András feladata volt. Váltásban dolgoztak, a vasútállomásról hordták be napi háromszor az érkezett küldeményeket, illetve vitték ki a továbbítandó anyagot a mozgópostához.

Az első autók az 1970-es évek legelején érkeztek Gyulára, Barkas és Robur típusúak voltak. Ezek belterületen csomagot, zárlatot kézbesítettek, és járáti (anyagszállítási) tevékenységet láttak el, valamint a csomagokat szállították ki a távolabbi külterületi helyekre. A külterületre ekkor még nem jutott külön gépjármű.

A külterületi kézbesítés embertelen munkakörülményeit 1973-ban új rendszerű kezelés váltotta fel.

Gyulán 1973-ban vezették be a külterületi levélszekrényes kézbesítést.

Ennek előkészítése, felmérése, a tanya-világ bejárása, a tanya helyének, a lakosok számának megállapítása nem kis feladat volt. A helyi posta részéről ezt a munkát Hack Sándor postavezető helyettes végezte.

Az új kézbesítési rendszer lényege, hogy a tanya- és/vagy gyakran látogatott helyeken levélszekrénycsoportokat szereltek fel, ahol a környékben élők egyéni levélszekrényt kaptak, és ahová a részükre érkező küldeményeket kézbesíteni lehetett. Korábban a sáros, járhatatlan utakon volt, hogy napokig el sem jutott a postás a tanya-ra a küldeményrel.

A lakosoknak a legközelebbi boltba, tsz-be, buszmegállóba, stb. tartva, útba esett a levélszekrénye, ahonnan átvehették küldeményeiket, ahol egyúttal a leveleiket és csomagjaikat is feladhatták, és ahol rendszeres időben a kézbesítővel is találkozhattak, akinél csekket lehetett befizetni vagy éppen lot-





Megérkeztek a ..... típusú gépkocsik Gyulára, amelyeket a kültéri kézbesítéshez használtak, 1973

tószelvényt venni. Ez az úgynevezett támpontos kézbesítési rendszer abban az időben sikeres volt, és hogy működőképes gondolat volt, mi sem bizonyítja jobban, hogy a tanyavilág egy részében még ma is ilyen módon történik a kézbesítés Gyulán is.

A támpontos kézbesítési rendszer kialakításával egy időben változott a kézbesítési eszköz is. Végre Gyulára is megérkeztek az első külterületi kézbesítést ellátó IZS típusú autók. A két gépkocsivezető Sarkadi József és Szatmári Sándor volt.

A '90-es évek közepéig Gyulán az autóállomány alig változott – legalábbis ami a típusokat illeti. Ekkor azonban mind a csomagkézbesítő (járatos) autót, mind a külterületi gépkocsikat modern, nyugati típusú, az igénybevételnek megfelelő paraméterekkel rendelkező járművekre cserélték – és cserélik az elhasználódás és/vagy a futott kilométer függvényében.

Jelenleg Mercedes, Volkswagen, és



Szendvicskészítés a szak szervezeti gyűlésre. A képen Ambrus Lajosné, Bálint Gabriella, Hack Sándorné és Lengyel .....né (lil)

Fiat márkájú tehergépkocsik, furgonok – összesen hat autó - szolgálja a várost a postai tevékenység ellátásában.

1973 más szempontból is jelentős volt a Magyar Posta életében. Ekkor került bevezetésre a postai irányí-



tószám, amely már akkor is – és ma is – az automatizált feldolgozás alapjául szolgált. Az irányítószám a kézi levélirányítást is egyszerűsítette, hiszen a szabályosan megcímezett leveleket postaföldrajzi ismeretek nélkül is könnyen lehetett szortírozni, irányítani.

Gyula 1-es posta útközi feldolgozó postaként működött. A Sarkadon túli kistelepülésekről érkező és továbbmenő levelezést a kisposták zárlatának kibontása után, a gyulai levélfeldolgozók újracsoportosították és a saját felvételelő anyaggal együtt közvetlen kötegeket vagy zárlatokat készítettek egy-egy nagyobb településre. A Budapestre és környékére címzett küldeményeket külön zsákokban indították. Ezeket ugyanis teljes egészében a Toshiba levélirányító automata dolgozta fel a fővárosban.

1986. március 1-ével újjászervezésre került a körzeti postahivatali rendszer. Míg korábban a megyében Békéscsaba 1-es posta látta el egyedül ezt a feladatot, ezt követően a megye 6 nagyvárosának postája kapott körzeti posta besorolást.

Gyula 1. posta körzetébe 13 környékbeli kisposta került besorolásra (a helyi kispostákon kívül az egykori járási rendszerbe tartozó települések): Gyula 2, Gyula 3.- József Attila Szanatórium, Gyula 4.- Gyulavári, Kétegyháza, Elek, Lökösháza, Sarkad 2. Cukorgyár, Méhkerék, Kétegyán, Újszalonta, Sarkadkeresztúr, Mezőgyán, Geszt posták.

A körzeti postai feladat elsősorban a kispostákkal kapcsolatos munkaügyi tevékenység és az ottani távollétek esetére rendszeres helyettesek biztosítása, irányítása volt. Ezen kívül különböző ellenőrzési feladatokat is ellátott a körzeti postavezető.

A Magyar Postán az elmúlt években zajló hálózat átszervezési program keretében a fenti posták egy része már nem üzemel, vagy nem postai, hanem magánvállalkozói (ún. postapartneri) ellátásban működik. Így jelenleg nyolc körzetbeli posta tartozik Gyula 1. postához.

Ma a körzeti posta feladatai közé tartozik a kisposták gazdasági támogatása, a leltározások, a munkaruha ellátás és a kibővített munkaügyi feladatok ellátása is.



Levélszekrény felavatás a kétegyházi úton a Kovács kocsmá előtt, 1973.  
Képünkön Hack Sándor, Szócs Mihály, Vámosi László





# ÚJ KORSZAK KEZDŐDÖTT



A gyulai posta a Kossuth tér felől, 2011-ben

■ Az új évezredben felgyorsultak az események a Magyar Postánál, így a Gyula 1-es postán is.

A Posta az Európai Unió által szorgalmazott ún. liberalizációra készül, ezért évek óta csaknem minden fejlesztése, beruházása a piacnyitásra való felkészülést célozza. A számos új és korszerű termék, szolgáltatás bevezetése mellett rohamos léptekkel fejlődik az informatikai háttér, az ügyfélközpontú kiszolgálás (nyitott pult, ügyfélfhívó), a logisztika, stb.

Ezeket a fejlődési pontokat Gyulán is megtapasztalhatták a postai szolgáltatásokat igénybevevők.

2000-ben felépült egy modern, a legkorszerűbb elvárásoknak is megfelelő új postaépület.

2002-ben úgy a felvételi munkahelyeket, mint a háttér munkákat, kor-

szerű informatikai rendszer támogatja, amely az ügyfeleknek is olyan, ma már természetesnek számító szolgáltatásokat nyújt, mint pl. a feladott küldemények utáni tudakozódás, melynek eredménye már alapesetben csupán néhány gombnyomás, illetve az e-mail, vagy SMS értesítés küldése a feladónak, ha küldeménye a címzetthez érkezett. Ezzel a csekkbefizetések postai átfutási ideje is minimálisra csökkent, lényegesen kevesebb a tévedési lehetőség, szélesebb és korszerűbb a termékpaletta, gyorsabb a kiszolgálás, ... és sorolhatnánk. Ez az elmúlt 20 év legnagyobb informatikai fejlesztése a postán, a neve: Integrált Postahálózat (IPH). Az IPH bevezetésével egyidejűleg lehetőség nyílt arra is, hogy az eddig specializált szolgáltatású ablakok helyett úgynevezett „mindent egy he-

lyen” munkahelyek kerüljenek kialakításra.

2004-ben az Országos Logisztikai Központ elindulása tovább segítette a szállítási és feldolgozási idők rövidülését. Gyulán ezzel egy időben újabb – ún. centrális – csomagkézbesítő járás jött létre az országosan bevezetett teljes körű csomagházhoz kézbesítéssel összefüggésben. Eddig ugyanis a környező kis településeken a csomagokról csak értesítőt (kísérőlevelet) kézbesítettek az ügyfeleknek. Ettől az időponttól azonban Gyulára érkeznek Kétegyháza, Elek, Lökösháza, stb. települések csomagküldeményei, és azokat a helyi postáról kiinduló gépkocsi kézbesíti naponta házhoz valamennyi címhelyre.

2009-ben az egyébként is nyitott pultos új postán bevezették az ügyfélfhívó



rendszer, amellyel az bizalmas, és kulturált ügyfélszolgálat mellett a forgalomhoz igazodó beültetések biztosítják az EU elvárásnak (15 perc) teljes mértékben megfelelő várakozási időt. Gyulán az átlagos várakozási idő a legforgalmasabb napokon sem haladja meg a 7 percet. Az ügyfélhívó irányítja azt is, hogy minden kért szolgáltatási igény olyan ablakhoz kerüljön, ahol azt egyébként igénybe lehet venni.

A technikai és technológiai fejlesztések mellett a Magyar Posta Zrt. nagy hangsúlyt fektetett a minőségre is. Közben folyamatosan méri és méreti független szervezetekkel az átfutási idők alakulását, aközben ISO 9001 minősítést szerzett a Kincstári Takarékjegy kezelésre, a csomagkezelésre és még néhány egyéb területre.

A Gyula 1-es posta büszke arra, hogy az országban azon néhány postai létesítmény közé tartozik, amely szintén egy fontos mutató kapcsán szerzett ISO minősítést. Nevezetesen: Gyula 1-es

postán úgynevezett Környezetközpontú Irányítási Rendszer működik, ami a környezettudatos működésen alapul (szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítás, energiatakarékos eszköz- és erőforrás felhasználás).

E néhány oldal csak szemelvények gyűjteménye a nagy múltú gyulai intézmény életéből. Ám az érdeklődő olvasónak talán feltűnt, hogy az elmúlt több mint 200 esztendőben a gyulai postaszolgáltatást illetően több olyan kezdeményezés, ötlet valósult meg, amely első vagy egyedülálló volt az országban.

S hogy ma sincs ez másként, ékes példa rá az új, Eszperantó téri postán működő Postagaléria, amely Veres István fotográfus kezdeményezésére és az ő gondozásában 2001 óta működik folyamatosan, egyedüli ilyenként az országban, teret, bemutatkozási lehetőséget adva a helyi, környékbeli amatőr művészek, alkotók számára és egy kedves színpont a postára járó közönség és a helyi postások életében is.

A postások közösségére országosan igaz, hogy egy nagy család. A postások fegyelmezettek, nagy munkabírásúak, összetartóak és általában vidámak.

Gyulán hosszú évek óta hagyománya van a közösségi, csapatépítő rendezvényeknek, összejöveteleknek. Az utóbbi években egyre kevesebb anyagi lehetőséget tudunk ugyan felkutatni erre a célra, azonban nem múlik úgy el év, hogy ne rendeznénk egy családi napot, a farsangi bált, egy karácsonyi évszázó vacsorát, vagy egy postai világnapi ünnepséget.

Ezek az összejövetelek mindig jó hangulatúak, és az összetartozásunkról szólnak.

Arról az összetartásról és összetartozásról, amire szükségünk van az állandóan változó jelenben és, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a jövő kihívásainak is megfeleljünk.

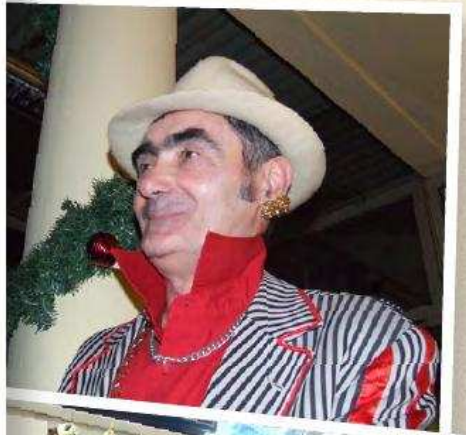


A kézbesítő csapat 2011-ben, balról jobbra: Stír István, Barát Imre, Tokár Ferenc, Kádár Richárd, Kádár Attila, Veres András, Búzás Sándor, Tóth Mihály, Bojt Tamás, Papp János., Galyas Tiborné (Tünde), Szegvári Zoltán, Ábrahám Szabolcs, Fülöp Mihály, Nagy József, Szabó Pál, Torma Béla, Veres Zsolt, Pikó László, Kiss Ernő, Szilágyi Ferenc, Jakus Lajos, Vidó László és Fruzsina a szolgálati eb.





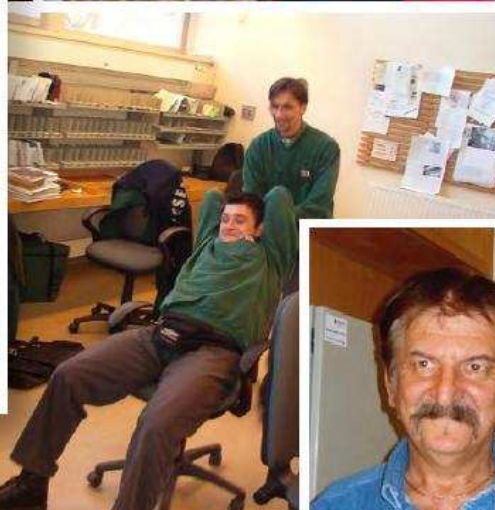














**A gyulai posta dolgozói 2010-ben:**

**Ünnek:** Vidó László, Jakus Lajos, Torma Béla, Szabó Pál, Pikó László, Fodor József, Kasoly László

**Mögötte:** Szabó Ágnes, Pilinszki Csilla, Danné Rác Kitti, Dobráné Morár Ilona, Vakarcs Tünde, Marik Krisztina, Csekéné Simon Magdolna, Szigetiné Kiss Éva, Bottó Nikolett, Szőke Józsefné, Szilágyi Jánosné, Virág Margit, Tamás Lajosné, Németh Mária, Bécsi Bernadett, Erdősi Kata, László Szabina, Búzás Sándorné, Szegvári Zoltán, Nagy József, Flinta Mária.

**Főlöttük:** Balogh József, Japporné Szabó Vera, Oláh Mariann, Szilágyi Melinda, Kovács Istvánné, Nagyné Kajtor Anita, Galbács Anikó, Baji Lászlóné, Németh Melinda, Nagy Károlyné, Szilágyi Tamás, Szegedi Zoltán, Vozár György, Kiss Ernő, Búzás Sándor, Váczi Zoltán, Sztán Péter, Hatvani Béla, Szilágyi Ferenc, Veres Zsolt.

**Hátul:** Pallag Lajos, Márkus Györgyné, Ruzsa Barbara, Csengeri Rita, Kovács Sándorné, Kovács Mónika, Kovács Zoltán, Vidó Gergő, Szabó Eszter, Papp János, Oláh Tamás, Kovács Kornél, Galyas Tiborné, Stír István, Barát Imre, Gémes Györgyné, Kádár Richárd, Bojt Tamás, Fülöp Mihály, Kádár Attila, Juhász Imre, Szőke József, Kiss Ernő, Váczi Zoltán, Ábrahám Szabolcs, Veres András, Tóth Mihály, Gyurkovics Attila, Vaskéba Zsolt.







<b>Gyula 1 posta</b>	Hely
<b>Levél- és csomagküldemények felvétele</b>	
Nyitva tartás:	
<b>Pénzforgalmi szolgáltatások</b>	
Nyitva tartás:	
<b>Biztosítás</b>	
Nyitva tartás:	
<b>Tovább nyitva tartó posta</b>	
<b>Békéscsaba Tesco posta</b>	(Békéscsaba, Széchenyi út 1.)
Nyitva tartás:	



# VÉGSZÓ

■ A postát lehet szeretni és nem szeretni, de elmenni mellette, vagy tudomást nem venni róla bizony nem lehet. Hazatérve, első gondolatunk: jött valami? Mi van megint a ládámban? Hozott valamit a postásom? A postásom: a Feri, a Lajos, a Pista, vagy a Zsolti, így becenéven. Ha szabadságon van, vagy

beteg, keressük, hiányzik, nem is igazán úgy mennek a dolgok...

A csekkeket is be kellene már fizetni és fel kéne adni egy lapot a Zsuzsinak névnapjára...

Azt mondják: a Posta örök. Mi postások reméljük, hogy így van ez, és még sokáig részesei lehetünk egy tra-

dicionális, de folyamatosan fejlődő, megújuló cég életének és közreműködhetünk embertársaink olthatatlan „üzenni vágyásának” kielégítésében, s ácsolunk hidat „lélektől – lélekig”.

Németh Mária

## Gyulai postamesterek – időrendben

1788 – 1791	Kostyán Imre*
1791 – 1792	Orbán Rozália*
1792 – 1793	Stadl Ferenc
1793 – 1796	Kálló István
1796 – 1801	Orbán Rozália
1801 – 1827	Kálló József
1827 – 1833	Blaskovits József*
1833 – 1835	özv. Blaskovits Józsefné*
1835 – 1842	Motok Lajos
1842 – 1893	Werner Antal
1893 – 1924	Boldogfalvy Czóbel Károly
1924 – 1946	Szász Domokos
1946 – 1947	Hangyál István, Szamos József
1947 – 1949	Kovács Gyula
1949 – 1950	Nemesi János
1950 – 1958	Sándor János
1958 – 1978	Szeli Mihály
1978 – 1992	Csomós György
1992 – jelenleg is	Németh Mária